

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Spolkové právo

Předkládá: Petr Rys

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Spolkové právo“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Obecný náhled do problematiky spolků	4
2.1 Právní osobnost.....	5
2.2 Způsobilost k právním úkonům (svéprávnost).....	7
2.3 Deliktní způsobilost	8
2.4 Autonomní, samosprávný, organizovaný útvar.....	9
2.5 Majetkový prvek	10
2.6 Další identifikační znaky právnických osob	11
3. Právní úprava spolkového práva.....	12
3.1 Ustavení spolku.....	12
3.1.1 Přípravný výbor.....	13
3.1.2 Zakladatelské právní úkony a jejich povaha	17
3.1.3 Stanovy.....	18
3.2 Založení.....	19
2.6.1 Neplatnost spolku.....	20
2.6.2 Registrace.....	22
3.3 Vznik.....	25
3.3.1 Rejstřík.....	26
3.4 Zrušení	29
3.4.1 Důvody zrušení	32
3.4.2 Zrušení a zánik spolku bez majetkového vypořádání	34
3.4.3 Zrušení a zánik spolku s majetkovým vypořádáním - Likvidace.....	35
4. Organizační náležitosti vyplývající z právní úpravy	38
4.1 Členové	38
4.1.1 Způsobilost být členem sdružení.....	39
4.1.2 Vznik členství.....	40
4.1.3 Práva členů.....	42
4.1.4 Povinnosti členů.....	43
4.1.5 Sankce	44
4.1.6 Zánik členství.....	44
4.2 Princip vnitřní autonomie.....	46
4.2.1 Nejvyšší orgán spolku	47

4.2.2	Členská schůze	48
4.2.3	Statutární orgán	54
5.	Finanční náležitosti spolkové činnosti	62
5.1	Majetková samostatnost	62
5.2	Zisk	63
5.3	Rekodifikace	65
6.	Závěr	67
7.	Resümee	70
8.	Seznam použitých zkratek	73
9.	Přehled pramenů	74

1. Úvod

Tato diplomová práce se pokusí popsat občanské sdružení, spolky a vystihnout tak jejich postavení v právním řádu, jako specifické právní formy na základě znaků, které jsou obecně právníkům osobám připisovány. Neklade si za cíl přinášet nové teorie, nýbrž se snaží o ucelený rozbor a náhled na spolkovou problematiku v reakci na rekonstrukci občanského práva. Nepůjde rovněž o vyčerpávající analýzu celkového tématu, ale snažil jsem se o zaměření na určité problematice oblasti, s možností porovnat, jak se nový kodex s nedostatky stávající úpravy vyrovnal, popřípadě nabídnout inspiraci z jiného právního prostředí.

Co se týče systematiky této práce, pak pominu-li úvod a závěr, je rozdělena do čtyř hlavních částí. První z nich je obecným náhledem do problematiky spolků a je zaměřena na určení znaků, jež charakterizují právní osoby jako takové, přičemž účelem této kapitoly bylo aplikovat právě tyto charakteristické znaky na právní formu spolku a tím vytvořit obecný rámec, ve kterém se budeme dále pohybovat. Druhá kapitola se pak už konkrétně věnuje právní úpravě spolkové činnosti, a to přesněji způsobu jakým právní osoba skrze založení, vznik nebo zrušení a zánik získává, popřípadě pozbývá právní osobnosti. V této kapitole jsem se pokusil nastínit hlavní nesrovnalosti, které provázejí proces vzniku a zániku občanského sdružení a dále tento proces porovnat s úpravou nového občanského práva. Následující kapitola je pak zaměřena na organizační strukturu spolku. Jde o vymezení pravomocí a působností dvou nejdůležitějších orgánů (členské schůze a statutárního orgánu), aby bylo zřetelné, jaké postavení jim v rámci spolkové hierarchie náleží. V pořadí poslední kapitola se zabývá relativně úzkým tématem, a to možnostmi spolkové činnosti vytvářet zisk. Neboť se z hlediska spolků jedná o podstatný znak ovlivňující faktickou činnost spolku a jeho následný rozvoj.

K výběru tohoto tématu mě vedly hlavně praktické problémy a vlastní otázky, se kterými jsem se v souvislosti s používáním zákona o sdružování často potýkal. Při aplikaci a interpretaci jsem využíval nejen svých zkušeností, které mě částečně inspirovaly, ale snažil jsem se postihnout i změnu dogmatu, kterou sebou přináší nový kodex občanského práva a vyjádřit posun, jakým celá úprava směřuje. V neposlední řadě mě inspirovalo studium v německém Bayreuthu a mé zkušenosti se odrážejí zejména v celkovém pojetí práce a v náhledu na určité konkrétní situace, které se v českém právním prostředí nejeví jako úplně typické.

2. Obecný náhled do problematiky spolků

Tato práce si bere za úkol popsat spolek jako zvláštní formu právnické osoby, přičemž cílem je najít a obecně popsat nejen znaky, které charakterizují právnickou osobu jako osobu v právním slova smyslu, nýbrž právě aplikovat tyto obecné znaky na specifickou právní formu, kterou pro naše účely bude občanské sdružení neboli podle nové právní úpravy spolek.

Při zpracování tématu jsem narazil na nedůslednost zákonodárce v používání termínů sdružení jako právní formy právnické osoby, neboť občanský zákoník například nesprávně označuje „společnost občanského práva“ (societas iuris civilis) v § 829 ObčZ jako „smlouvu o sdružení“. Původně totiž termín „společnost“ (societas) označoval uskupení několika osob, spojených za účelem dosažení společného cíle, aniž tím založí zvláštní právnickou osobu.¹ To je v tomto případě úprava, kterou zákoník původně sledoval. Společnost (societas iuris civilis) označenou jako „sdružení“ je navíc nutno odlišovat od jiné právní formy právnické osoby s právní subjektivitou upravené v občanském zákoníku, jímž je „zájmové sdružení právnických osob“ (§§20f – 21 ObčZ). Tento útvar právní subjektivitu má, a jde o speciální formu právnické osoby k občanským sdružením², protože tuto osobu lze založit pouze prostřednictvím osob právnických.³ Konečně se pojem „sdružení“, obsažený v ustanovení § 829 ObčZ, odlišuje od právní formy „občanského sdružení“, která je upravená zákonem o sdružování č.83/1990 Sb., jež má být prototypem úpravy právnických osob korporátního charakteru. Všechny tyto terminologické nedostatky nám pak komplikují rozpoznat úmysly zákonodárce při konstituování této osoby jako jednotné právní formy a posoudit, zda sledovaná entita právní subjektivitu má, či nikoliv a podle jakých právních norem se její existence řídí.

Nový občanský zákoník inkorporoval zákon o sdružování, jakož i některé další právní předpisy upravující obecně právnické osoby a systematicky jejich právní úpravu upravil. Lze tedy nejen naleznout úpravu základních atributů právnických osob, ale i systematicky odlišovat mezi jejich základními formami. Důsledně odlišuje pojmenování právnické osoby s právní subjektivitou, jež historicky více odpovídá středoevropskému pojetí těchto právnických osob⁴, a vrací se k původnímu pojmenování těchto entit jako spolky. Stejně tak odlišuje „societas iuris civilis“ jako základní typ sdružení osob bez právní subjektivity a vrací se od pojmu „sdružení“ k pojmu „společnost“. Je třeba

---

¹ Eliáš, K., Pokorná, J., Dvořák, T., *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 6

² Zák. o sdružování č. 83/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů

³ Telec I., *Spolkové právo*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 1998, s. 106

⁴ Telec I., *Spolkové právo*, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 1998, Kapitola 5, Názvoslovná kritika výrazu „neziskový“, s. 30 - 34.

uvést, že tento zmíněný přístup a důrazné pojmové rozlišení lze nalézt i v úpravě středoevropské právní kultury v okruhu práva rakouského, německého a švýcarského. (Verein-Spolek X Gesellschaft-Společnost).

Pokud chceme charakterizovat právnické osoby podle jejich typu a cíle a tím je odlišit od typů právnických osob jiných, je nezbytné tak učinit na základě určitých obecných znaků. Odpovědi na otázky, týkajících obecných znaků - charakteristických rysů⁵ právnických osob aplikovaných na občanské sdružení nebo spolky se snažím vymezit v následující kapitole.

2.1 Právní osobnost

Otázka existence právnické osoby souvisí především s nabytím právní osobnosti, tedy s možností nabývat práva a povinnosti jako subjekt práva a vystupovat v právních vztazích jako celek odlišný od fyzických osob. Z této základní vlastnosti právnické osoby pak lze vyvozovat řadu dalších charakteristických rysů, které budou danou formu právnické osoby dále typizovat.

Omezení nebo vymezení právní osobnosti právnické osoby je ohraničeno už samotnou povahou právnické osoby, jako právní konstrukce. Chybí jí část právního postavení fyzických osob, vážících na jejich společenskou realitu, spočívají především v absenci některých osobnostních práv.⁶

Pokud pojmem způsobilost fyzických osob být subjektem práva a nabývat práva a povinnosti jako nejširší, pak je způsobilost osob právnických *“vyjadřovat a realizovat specifické zájmy, společně pro skupinu fyzických osob“* nutno považovat za speciální, nebo částečnou.⁷ Pro právnické osoby je typické, že jsou *„vybaveny pouze částí způsobilosti osob fyzických, odpovídající charakteru a rozsahu zájmů integrovaných v činnosti tvořené právnické osoby, tedy účelu sledovanému právnickou osobou.“*⁸

Právnické osoby soukromoprávního charakteru jsou už při vzniku své právní osobnosti omezeny dvakrát. Nejprve volbou formy právnické osoby upravené zákonem, při které jsou zakladatelé omezeni určitým rozsahem, v jakém může právnická osoba působit podle toho jaká práva a povinnosti zákon s určitou právní formou spojuje. Podruhé je právní osobnost omezena vymezením předmětu činnosti právnické osoby v zakládajících dokumentech.⁹ Ta vyjadřuje míru autonomie vůle,

---

⁵Hurdík, J. *Právnické osoby: obecná právní charakteristika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 120

⁶ Hurdík J. (2000): s. 140

⁷ Hurdík J. (2000): s. 139

⁸ Hurdík J. (2000): s. 139

⁹ Hurdík J. (2000): s. 140

kteřá dává zakladateli právnické osoby možnost vymežit, v zákonem stanoveném rámci, konkrétní rozsah práv a povinností, které je oprávněna nabývat konkrétní právnická osoba.¹⁰

V prvním případě jde o omezení pozitivním právem, stanovující určité nutné zákonné podmínky, jež je třeba naplnit, aby daný subjekt mohl nabýt právní osobnosti. Je tedy typické, abychom mohli o právnické osobnosti potažmo o právnické osobě hovořit, že k jejímu vzniku musí dojít k naplnění zákonem předpokládaného postupu. Tento postup v současnosti vychází z filosofických koncepcí, od kterých lze odvozovat další znaky právnických osob. Mezi dvě, v současné době nerozšířenější patří teorie fikce a teorie reality. Současný občanský zákoník vychází striktně z teorie fikce, kdy se právnická osoba považuje ryze za právní konstrukt, jež nemá v reálném světě faktický základ. Nový občanský zákoník pak toto striktní dogma zmírňuje, neboť z filosofického hlediska se sice přiklání k teorii fikce, když stanoví, že právnickou osobou je určitý útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost. Na druhou stranou však připouští existenci právní osobnosti právnické osoby formou „uznání“ ze strany zákona, čímž de facto říká, že právnická osoba může být i „útvarem“, jehož právnická osobnost může existovat i bez závislosti na tom, že jeho vznik zákon výslovně stanoví. Může jít tedy o právnickou osobu, která vznikla na základě jiného procesu než zákonného stanovení. Jinými slovy zákoník předpokládá, že právní osobnost může být právnické osobě dána i někým jiným.¹¹ „Útvarem“ se zde má na mysli určitá faktická entita odlišná od člověka, existující v reálném světě, vykazující určité znaky, na jejichž základě zákon uzná, že jde o určitou právnickou osobu. Může jít i o případy, kdy zákon mluví o určité právní formě, která má určité znaky, avšak nestanoví její právní osobnost přímo. Pak pokud není právní osobnost výslovně vyloučena, podává tato norma jeden z možných výkladů v tom smyslu, že bychom mohli její právní osobnost dovodit. Tím je teorie fikce obohacena o kombinaci teorie reality, která předpokládá určitý základ právnické osobnosti v realitě a je tím narušen předpoklad, že právnická osobnost vzniká vždy na základě zákona, nicméně jistá ingerence ze strany veřejné moci ve formě uznání bude i nadále potřeba vždy.¹² Toto podporuje i fakt, že právo spolčovat se je zaručeno ústavou v čl. 20 odst. 1, nicméně neexistuje právo sdružení na získání právní subjektivity, leda až splněním zákonných podmínek. Ingerence státu při vzniku, zániku a omezení právnických osob byla prozatím plně v kompetenci státu, který odkazoval na úpravu speciálních zákonů. Přiznání práva na právní subjektivitu je podmíněno splnění specifických zákonných předpokladů.

Protože je teorie fikce převládající konstrukcí při vzniku právnických osob, bude procedura vzniku a zániku jedním ze základních charakteristických rysů, který bude právnickou osobu dále

---

¹⁰Hurdík J. (2000): s. 141

¹¹§20 odst. 1 NOZ

¹² Hurdík J. (2000): s. 124

charakterizovat. Abychom mohli považovat právnickou osobu za osobu soukromého práva, bude typické, že na jejím vzniku se významně podílí akt soukromoprávní povahy (zakládající listina, stanovy,...). K tomuto aktu, jímž je zakládána právnická osoba, pak přistupuje veřejnoprávní akt orgánu veřejné moci, který posoudí souladnost všech náležitostí soukromoprávního úkonu se zákonem.¹³

*„Nestejný stupeň ingerence státu, který se veřejná moc podílí na vzniku právnické osoby soukromého práva, vedla k odlišení tří (potažmo čtyř) principů státního uznání právnické osoby soukromého práva.“*¹⁴ Mezi tyto principy patří princip koncesní, princip legality(registrace), princip volnosti a princip spontánnosti. Pro vznik občanského sdružení je typický princip legality, který předpokládá, *„že při splnění podmínek stanovených zákonem má právnická osoba na své uznání, tedy stvrzení svého vzniku registrací, imatrikulací apod. právní nárok.“*¹⁵, modifikovaný principem formalismu, při kterém není vznik právnické osoby závislý na aktu výkonné moci, ale není ani zcela volný, neboť ke vzniku je třeba splnit určité formální náležitosti. Je možné interpretovat tak, že občanské sdružení vzniká založením, právní osobnosti však nabývá až aktem veřejné moci. Moment založení a vzniku je ale u občanských sdružení nejasný, a proto lze dovozovat i jinou interpretaci, že právnická osoba vzniká a nabývá právní způsobilost až dovršením formálního procesu.¹⁶

Z nové právní úpravy lze vyvozovat, že se při úpravě spolku zákon jasněji přiklonil k principu legality. K založení právnické osoby dochází v okamžiku podepsání stanov¹⁷ a právní osobnost obsahuje právnická osoba až od momentu svého založení¹⁸, tedy zápisem do veřejného rejstříku¹⁹ a pozbývá ji zánikem, tedy jejím výmazem. Této problematice se budu věnovat podrobněji níže v kapitolách o založení, vzniku, zrušení a zániku občanských sdružení.

2.2 Způsobilost k právním úkonům (svéprávnost)

Právnické osoby nabývají svéprávnosti, tedy možností zavazovat se svým projevem vůle právy a povinnostmi v právním smyslu od svého založení do svého zániku. Přičemž plně tato způsobilost počíná obecně vznikem právnické osoby, tedy v okamžiku dosažení právní osobnosti.

---

¹³ Hurdík J. (2000): s. 128

¹⁴ Viz. tamtéž

¹⁵ Hurdík J. (2000): s. 130

¹⁶ Hurdík J. (2000): s. 131

¹⁷ §218 NOZ

¹⁸ §118 NOZ

¹⁹ §226 NOZ

Částečnou svéprávnost přiznává právnické osobě nově ustanovení §127 NOZ, kdy za právnickou osobu lze jednat již před jejím vznikem, přičemž následně bude nutná ratihabice (dodatečné schválení) jednání do tří měsíců po vzniku právnické osoby. Jestliže tak učiní, má se za to, že je právnická osoba z těchto jednání zavázána od počátku. Kdo takto jedná je ale primárně zavázán sám popřípadě společně a nerozdílně, jedná-li více osob současně. Takto jsou osoby zavázány i v případě, že právnická osoba dodatečně jednání nechválila.²⁰

Ve srovnání s fyzickými osobami nabývají právnické osoby svéprávnost v rozsahu odvozeném od právní osobnosti (tedy v rozsahu, který mu zákon přiznává a za účelem, ke kterému byla právnické osoba v zakládacím právním jednání vymezena). Nicméně existuje velká skupina právních úkonů, které mohou činit pouze právnické osoby a z povahy věci je nelze přiznat osobám fyzickým, proto někteří vyvozují širší svéprávnost právnických osob než osob fyzických.²¹

Vztah mezi právní osobností a svéprávností je taková, že v zásadě není přiznána způsobilost k právním úkonům těm entitám, které nemají právní osobnost. „*Vyjadřuje konkrétní potenciál osoby v právním smyslu vlastními úkony nabývat, měnit, pozbývat těch práv a povinností, které jsou mu jako určitému typu osoby v právním smyslu svěřeny.*“²²

„*Důležitým znakem způsobilosti k právním úkonům právnické osoby je specifická procedura tvorby vůle právnické osoby prostřednictvím její organizační struktury a její projev navenek vůči třetím osobám prostřednictvím statutárních orgánů či jiných osob oprávněných jednat za právnickou osobu.*“²³ Specifické rysy vyplývající pro formu občanských sdružení popřípadě spolků při tvorbě vůle budou předmětem této práce v kapitole o orgánech právnické osoby.

2.3 Deliktní způsobilost

Deliktní způsobilost je způsobilost právnické osoby být zavázána z vlastního protiprávního jednání, ať už jde o odpovědnost civilněprávní, správně právní, popřípadě trestněprávní. Spočívá na několika předpokladech, bez kterých by nebylo možné, aby vznikla. První předpokladem je nabytí právní osobnosti a od ní odvozené svéprávnosti. Dále je nutné zkoumat míru přičitatelnosti deliktního

---

²⁰ Hurdík J. (2000): s. 142

²¹ Viz. tamtéž

²² Hurdík J. (2000): s. 142-143

²³ Hurdík J. (2000): s. 143

chování osob jednajících jménem právnické osoby přímo těmto osobám či právnické osobě.²⁴ V tomto ohledu stanovuje nová úprava explicitní vyjádření, o tom, že právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkonů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.²⁵ Zásadně tuto kategorii ovlivňuje i systematika rozdělení deliktů podle společenské závažnosti. Přičemž není vyloučeno, aby bylo několik typů odpovědností v souběhu.

V nedávné době byl i v České republice přijat zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Obecně jde o přiznání odpovědnosti v případech, kdy chováním orgánů právnické osoby došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu, který je pak připsán i právnické osobě.²⁶

2.4 Autonomní, samosprávný, organizovaný útvar

Spolkovou autonomií, nezávislostí v nejširším smyslu můžeme nazvat svobodu vůle subjektů, které se rozhodují, zda vytvoří či nevytvoří spolek, jaký obsah bude mít jeho základní dokument, jakým způsobem bude koncipována vnitřní organizace apod. Se spolkovou autonomií souvisí i svoboda členství ve spolku. Tato svobodná vůle může být omezena pouze zákonnými kogentními normami spolkového práva, jak obecnými tak zvláštními, a individuálními ustanoveními základního dokumentu spolku (stanov).

Autonomie může být pojímána jako oddělenost spolku od ostatních právních entit včetně státu. Stát částečně asistuje v právním životě právnických osob jako umělých entit, jež bez právního důvodu nemůže zasahovat od práv a povinností právnických osob, která jsou jim vyhrazena nebo snad dokonce právnickou osobu zrušit nebo způsobit její zánik. Jde o „*institucionalizovaný občanský sektor, jehož účelem je autonomní uspokojování soukromých anebo veřejných zájmů na základě politicky a právně definovaného vztahu ke státu, obci, kraji jako vyššímu územně samosprávnému celku, jakož i k podnikatelskému sektoru...*“²⁷

Z tohoto hlediska je pro spolky typický korporativní charakter, tedy její společenský substrát, který je jedním z předpokladů potřebných k nabytí právní osobnosti. Množina členů má pak v rámci

---

²⁴ Hurdík J. (2000): s. 144

²⁵ §167 NOZ

²⁶ Hurdík J. (2000): s. 145

²⁷ Telec I. (1998): s. 27

právní osoby právo upravit si vnitřní poměry tak, aby odpovídala jejich společným zájmům. Právní možnosti jednat podle objektivního práva vyjadřují míru samosprávnosti právnické osoby postupovat podle vlastní vůle a způsobem nejlepším k dosažení společného účelu, které jsou vyjádřeny prostřednictvím dispozitivních pravidel.

Z toho samozřejmě vyplývá i určitá hierarchie a diferenciacie pozic uvnitř samosprávy z čehož vyrůstá organizační struktura, která je rovněž charakteristickým rysem právnické osoby, neboť vždy odpovídá potřebám právnické osoby. Otázka organizační struktury „je jednou ze zásadních „ z hlediska charakteristiky právnické osoby jako obecného právního modelu právnické osoby jako obecného právního modelu, jehož prostřednictvím lze charakterizovat tvorbu a realizaci základní funkce právnické osoby: účelového, právně relevantního chování, sledujícího specifické skupinové či individuální zájmy.“²⁸ Organizační struktura vychází jak z legislativního rámce, který stanoví určitou strukturu pro určitou formu právnické osoby, tak i z vnitřních předpisů, kterými jsou například stanovy, statuty apod. Pro úpravu občanského sdružení je typické, že zákon ponechává vysokou míru svobody úpravy organizačních náležitostí při jejím vzniku, někdy až takovou že z ní vyplývají určité problémy. Nová spolková úprava je v tomto ohledu podrobnější a blíže se jí budu zabývat v kapitole o organizační struktuře vycházející z právní úpravy.

V rámci vnitřní hierarchie je třeba stanovit zejména orgány, které jsou zdrojem obecné vůle právnické osoby a vymezení procedury jejího základního formování. Dále je třeba také stanovit, kterým orgánům náleží oprávnění tuto vůli právnické osoby realizovat, přičemž může působnost realizovat vůli právnické osoby dovnitř a navenek bude často rozdělena.²⁹ U některých typů právnických osoby mohou být tyto elementy spojeny do jednoho právně organizačního zdroje nebo mohou chybět. Tak se může stát i u orgánu, který kontroluje chování právnické osoby, neboť ten může být obecně v organizační struktuře oddělen, nicméně pro občanská sdružení a spolky je jeho zřízení spíše dispozitivní povahy.

2.5 Majetkový prvek

Majetkový prvek je jedním z dalších podstatných znaků právnické osoby. Předně je nutno říci, že způsobilost nabývat právo vlastnit majetek je jedním ze základních práv zaručených všem, tedy jak fyzickým, tak i právnickým osobám.³⁰ Uspořádání majetkových vztahů bude tedy vždy předmětem

---

²⁸ Hurdík J. (2000): s. 146

²⁹ Hurdík J. (2000): s. 147

³⁰ Čl. 11 LPS

úpravy poměrů mezi osobami, které se rozhodly spolčit nebo sdružit za účelem dosažení určitého cíle, činnosti nebo věci. Do jaké míry bude majetkový prvek u určitých subjektů zastoupen, bude-li podstatným znakem či nikoliv, a zda a jakým způsobem budou probíhat transfery mezi členy v majetkových vztazích, ať už závazkových nebo odpovědnostních, je výsledkem typologie právnických osob a úprava majetkových vztahu je jedním z rysů, které budou charakteristické pro určitou formu právnických osob. Blíže se tomuto znaku budu věnovat v poslední kapitole, která se soustředí na pojetí hospodářské činnosti spolku a jeho ziskovosti s ohledem na jeho nové pojetí v NOZ.

2.6 Další identifikační znaky právnických osob

Mezi identifikační znaky právnických osob můžeme zařadit ty, podle kterých lze odlišit zcela konkrétní právnickou osobu od jiné konkrétní právnické osoby.³¹ To zejména podle jejich jména, sídla nebo účelu.

Účelem právnické osoby se budu věnovat v kapitole páté, kde se zaměřím především a změnu dogmatu v „hospodářské činnosti“ a „zisku“ ve spolkovém právu v souvislosti s novou rekonstrukcí. Nebude předmětem této práce zabývat se typologií potenciálních „účelů“ spolku, pro které je možné ho založit. Tato témata budou částečně vyplývat i z kapitoly o důvodech zrušení, neboť zaměření spolku, které svým účelem míří mimo zamýšlenou formu zákonodárce, bývá často důvodem pro jeho zrušení.³²

Mezi další identifikační znaky právnické osoby patří i „národnost“, tedy osobní statut právnické osoby, který stanoví příslušnost právnické osoby k určitému státu, tím i náležitost k právnímu řádu, který je nutné uplatnit při vzniku, po dobu existence a v proceduře zániku.³³

Identifikační znaky podrobněji nebudou předmětem této práce, neboť podle mého názoru jde o úpravu relativně jasnou a z hlediska změny v NOZ i relativně marginální.

---

³¹ Hurdík J. (2000): s. 120

³² §145, §171 a §172 NOZ

³³ Hurdík J. (2000): s. 152

3. Právní úprava spolkového práva

3.1 Ustavení spolku

Proces založení a vzniku spolku jsem zahrnul pod společný termín „ustavení spolku“ vzhledem k názvosloví NOZ. Tento termín chápu spíš extenzivně a podle mého názoru zahrnuje procesy a vztahy od doby před založením až do založení a vzniku právnické osoby respektive spolku, což podporuje i zasazení tohoto termínu v systematicce novéhokodexu. Nicméně nový zákoník tento pojem vymezuje i úžeji, jako proces vzniku právnické osoby skrz zakladatelské právní jednání, rozhodnutí orgánu veřejné moci nebo umožňuje i jiný způsob.³⁴

Co se týče založení a vzniku občanského sdružení je zákon č 83/1990 Sb. o sdružování občanů v tomto ohledu neúplný a nepřesný, nejen co se týče názvosloví, ale i celkové koncepce. *„Vznik a zánik občanského sdružení neupravuje (pozn.: zákon o sdružování) vůbec a pouze jej implicitně předpokládá. Zrušení občanského sdružení upravuje v §12, ale nesprávně jej nazývá zánikem.“*³⁵ Je nutné tedy použít *„Obecné ustanovení, jímž je §19 odst. 1 ObčZ používá výraz „zřízení“ právnické osoby.(...)Používá se však i synonymní výraz“ založení“ a z něho odvozené další výrazy, jak činí i samo ustanovení §19 odst. 1 ObčZ. Pravdou je, že názvoslovná jednota právního řádu nebyla v tomto směru dodržena, čímž byla porušena legislativní pravidla.“*³⁶

NOZ se navrácí k tradičnímu pojetí úpravy právnických osob, které je typické pro právní teorii střeoevropského kontinentálního typu, kde je zřetelně odlišován pojem založení a vznik právnických osob³⁷ a jejich zrušení a zánik. Vznik a zánik je vázán na zápis a výmaz z veřejného rejstříku založení a zrušení pak na jiné právní skutečnosti.

---

³⁴ §122 NOZ

³⁵ Převodové tabulky k NOZ str. 65, poznámka pod čarou.

³⁶ Telec I. (1998): s. 106

³⁷ §118 NOZ

3.1.1 Přípravný výbor

Zákon č.83/1990 Sb. operuje s pojmem přípravného výboru³⁸. Z úpravy této oblasti však nelze jednoznačně vyvozovat, jaký je jeho faktický vztah k právě vytvářenému občanskému sdružení. Přípravný výbor je zvláštní entita podobná německému „předběžnému spolku“ (Vorverein) přičemž v mnohých ohledech zároveň i odlišná. Předběžný spolek je podle německé právní teorie korporálně organizované spojení osob, které je založeno účinností zakládajícího aktu (shody zakladatelů na stanovách), volbě prvního statutárního orgánu a končí nabytím právní osobnosti.³⁹

Přípravný výbor se musí skládat nejméně ze tří osob, přičemž alespoň jedna musí být starší 18 let.⁴⁰ Z povahy věci samé (ze sociální povahy spolčení) vyplývá, že „*spolek nelze založit jediným zakladatelem. Vyplývá to i z osobní povahy přípravného výboru.*“⁴¹

Ačkoliv mohou být později členem občanského sdružení i osoby právnické, její založení je vyhrazeno zcela výhradně osobám fyzickým. Pokud bychom chtěli založit právnickou osobu, jejíž zakladatelé by byly právnické osoby, pak bychom museli použít zvláštní ustanovení § 20f an. ObčZ o „zájmovém sdružení právnických osob“. Podle mého názoru jde o zbytečné roztržštění úpravy spolkového práva. NOZ ponechává možnost založit spolek na minimálním počtu tří osob, avšak nespecifikuje, o jaké osoby může jít a lze tak vyvozovat, že zakladateli v tomto případě mohou být jak osoby fyzické, tak i právnické, popřípadě jejich kombinace.

Pro německou právní úpravu je typické, že založit spolek je možné pouze minimálním počtem sedmi členů.⁴² Uplatňuje se zde zásada, při níž forma spolku je určena právním entitám s vyšším počtem členů, čemuž odpovídají i zásady jejich fungování i zásady vnitřní organizace. Při tak velkém počtu osob není ani možné, aby byla vůle právnické osoby konstituována prostřednictvím jednomyslného hlasování. Nepředpokládá se tak vysoký stupeň důvěry mezi členy právnické osoby. Naopak, předpokládá se proměnlivost členské základny a odpovídá tomu i způsob tvoření vůle, totiž principem demokratického hlasování.⁴³

---

³⁸ §6 odst. 2 SdrObč

³⁹ Bamberger, H.G., Roth, H., *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 1. Gesamtvezeichnung §1-610*. 1. Aufl. München: C. H. Beck, 2003.s. 78,

⁴⁰ §6 odst. 2 SdrObč

⁴¹ Telec I. (1998): s. 113

⁴² §56 BGB

⁴³ Michalski, L., Funke, I., *Gesellschaftsrecht für Rechtswissenschaftler*, 3. Auflage, Bayreuth, 2012., s. 231, Skripta k výuce Obchodního práva na univerzitě v Bayreuthu

Zákon č. 83/1990 Sb. přiznává právo osobám plně nezpůsobilým k právním úkonům podílet se prostřednictvím svých právních úkonů na založení spolku. Podle Ivo Telce: *“Nejde o zletilost podle obecných předpisů občanského zákoníku, nýbrž o zvláštní ustanovení o věku.”*⁴⁴ Toto pojetí je však podle mého názoru problematické, neboť je třeba počítat s tím, že členové přípravného výboru mladší 18 let mají být způsobilí k právnímu úkonu, jímž je založení spolku, což se podle mého názoru může stát předmětem sporu z hlediska obecného posuzování platnosti právního úkonu tímto členem. Je tedy otázkou, zda udělení plné způsobilosti k právním úkonům nemá sloužit především k ochraně nezletilých před těmi právními úkony, jež je mohou poškodit, neboť neodpovídají jejich rozumové a volní vyspělosti.⁴⁵ Založení právnické osoby podle mého názoru jejich rozumovou a volní vyspělost překračuje, a proto by osoby mladší 18 let neměly mít možnost podílet se svým projevem vůle na vzniku občanského sdružení.⁴⁶

Z pojetí § 6 odst. 1 SdrObč není úplně zřejmé, jaký vnitřní právní vztah panuje mezi členy přípravného výboru. *„Přípravný výbor má právní povahu souboru fyzických osob, a to takzvaného volného sdružení, a není právnickou osobou.”*⁴⁷ Ivo Telec dále vyvozuje, že *„právní vztahy mezi členy přípravného výboru navzájem vznikají ze smlouvy. Zpravidla se řídí dohodou, pro niž není zákonem stanovena forma a která má právní povahu buď atypickou §51 ObčZ, anebo má typickou právní povahu smlouvy o sdružení podle §829 a násl. ObčZ, což je častější. (...) Spolkové právo bohužel nezná (...) právní pojetí „předspolku; to znamená legální úpravu mezidobí mezi soukromoprávním aktem založení spolku a jeho vznikem aktem veřejnoprávním jako právnické osoby.”*⁴⁸ Obecná ustanovení o právnických osobách v občanském zákoníku nám také nepomohou, protože rovněž v tomto směru chybí. Nezbyvá než předpokládat nevyvratitelnou právní domněnku uzavření neformální dohody (podle § 51 ObčZ) minimálně mezi členy přípravného výboru, již se zakládá občanské sdružení v právní formě podle zákona č.83/1990 Sb.⁴⁹ nebo postupovat podle ustanovení §829ObčZ. Jedině tak lze alespoň částečně chránit a usměrnit vztahy mezi zakladateli nového občanského sdružení.

Je třeba uvést, že německá právní úprava v případech zakládání spolků, připisuje podle právní teorie „předběžnému spolku“ částečnou právní subjektivitu⁵⁰. Pokud nedojde ke vzniku právnické

---

⁴⁴ Telec I. (1998): s. 107

⁴⁵ §9 ObčZ

⁴⁶ Černý, P. *Zákon o sdružování občanů: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 79

⁴⁷ Telec I. (1998): s. 107

⁴⁸ Srov. tamtéž

⁴⁹ Telec I. (1998): s. 111

⁵⁰ Michalski, L., Funke, I. *Gesellschaftsrecht für Rechtswissenschaftler*, 3. Aufl., Bayreuth, 2012 s. 38ff, Skripta k výuce Obchodního práva na univerzitě v Bayreuthu

osoby, pak se jeho právní vztahy řídí úpravou „*společnosti občanského práva*“ - *societas iuris civilis*⁵¹ (BGB Gesellschaft) tedy stejně tak, jako se v našem případě neformálně odkazuje implicitně na uzavření neformální smlouvy o sdružení podle §829 ObčZ. NOZ již vyplňuje tuto mezeru výslovně a odkazuje na normy o „společnosti“ v případě, že žádost o zápis do rejstříku bude odmítnuta.⁵²

Podle mého názoru jde v případě přípravného výboru především o úzký vztah při vzniku občanského sdružení mezi přípravným výborem a registračním orgánem prostřednictvím návrhu na registraci, což stejně tak akcentuje i Ivo Telec jako „*zvláštní druh procesního zastoupení pro účely zvláštního správního řízení*.“⁵³ Tuto tezi lze vyvozovat i z formulace §6 odst. 1 SdrObč, kdy je nutné, aby osoby uvedly jméno zmocněnce oprávněného jednat jménem přípravného výboru v případě podání návrhu na registraci občanského sdružení.

Nicméně vztah mezi členy přípravného výboru směrem ke třetím osobám všeobecně není jednoznačně vyřešen (tzv. Außenverhältnis). Přípravný výbor právní subjektivitu nemá, úprava období předspolku, která by toto oblast upravovala v rámci zákona o sdružování občanů ani občanského zákoníku neexistuje. Jediný odkaz v tomto směru představuje § 6 odst. 3 SdrObč., podle něhož je přípravný výbor oprávněn jednat jménem sdružení až do vytvoření orgánů vyplývajících ze stanov. Ivo Telec učinil právní závěr o tom, „*že přípravný výbor má v tomto ohledu a v této fázi po vzniku spolku prozatímní právní postavení sborového statutárního orgánu, který ve své působnosti zahrnuje působnost všech jednotlivých spolkových orgánů až do jejich ustavení*.“⁵⁴ Nicméně mělo by jít o právní jednání vůči třetím osobám, směřujícím výhradně ke vzniku občanského sdružení neboť „*Přípravný výbor nemá oprávnění činit právní úkony jménem občanského sdružení před jeho vznikem (registrací), jako je tomu u obchodních společností (srov. §64)*.“⁵⁵

Před vznikem sdružení je tedy zastupování spolku navenek problematickou záležitostí. Pro úpravu vnějších vztahů právní úprava řídí podle §829 ObčZ o smlouvě o sdružení, ale nelze vyloučit i odlišnou dohodu podle § 51 ObčZ o tom, kdo a jak bude zakládající sdružení zastupovat. V tomto okamžiku se doporučuje uzavřít dohodu o zastoupení mezi členy přípravného výboru, komplikace však mohou nastat, pokud by členem přípravného výboru byly osoby mladší 18 let. V tomto případě pak musí jednat kolektivně, neboť pokud by přípravný výbor sdružoval i nezletilé, a každý člen pak mohl jednat samostatně, pak by je to opravňovalo k právním úkonům, které jsou jim jako fyzickým osobám odřečeny. Způsobilost plně zastupovat právnickou osobu vůči třetím osobám je podle mého názoru odvozena od osoby plně způsobilé k právním úkonům.

---

⁵¹ § 54 Satz 1 BGB

⁵² § 225 NOZ

⁵³ Telec I. (1998): s. 116

⁵⁴ Telec I. (1998): s. 107

⁵⁵ Černý P. (2010): s. 94.

Je třeba si povšimnout skutečnosti, že zákon svou terminologií nenavazuje právní entitu přípravného výboru na nově vznikající sdružení, neboť jasně neříká, že z přípravného výboru se po vzniku sdružení stává statutární orgán (což přípravný výbor od úpravy předběžného spolku vzdaluje a klade nároky především na úpravu stanov). Zákon také nestanovuje, jak dlouho toto dočasné postavení přípravného výboru může trvat, a tak je možné, že tento stav může přetrvávat i po několik let.⁵⁶ NOZ v tomto případě už jasně mluví o statutárním orgánu od chvíle založení spolku, neboť v zakladatelském právním jednání je nutné stanovit přesně, kdo je členem statutárního orgánu.⁵⁷

Nejlepší ochranou nově vznikající právnické osoby před právními úkony přípravného výboru, jež učinil v jeho jménu, by však bylo v přijetí ustanovení „*aby vzniklá právnická osoba měla právo odmítnout závazky zakladatelů, které by na ni jinak přešly ze zákona okamžikem vzniku jako právnické osoby.*“⁵⁸ Tato právní úprava v současnosti chybí, nicméně NOZ již právní vztahy před vznikem spolku upravuje a jasně říká, že za právnickou osobu lze právně jednat již před jejím vznikem. Tyto závazky pak může vzniklá osoba převzít ve lhůtě 3 měsíců od vzniku, jinak jsou ze závazků vzniklých v této době oprávněni a odpovědni ti, jež takto jednali.⁵⁹

Poslední pravomocí přípravného výboru, která jej naopak přibližuje k pozici zástupného statutárního orgánu je jeho způsobilost k podání návrhu na registraci. V německé právní úpravě je k tomuto právnímu úkonu zmocněn především statutární orgán⁶⁰ a i NOZ tuto pravomoc nově vzniklému statutárnímu orgánu připisuje.

Co se týče vztahu mezi členy přípravného výboru a členskou základnou nově vznikajícího sdružení, je ponechána úprava vzniku a zániku členství na stanovách, aniž by šlo o obligatorní náležitost. To považuji za zásadní nedostatek, protože pakliže by ani stanovy neupravovaly vznik a zánik členství, šlo by podle mého názoru o podstatnou vadu stanov, tedy zvláštního vícestranného právního úkonu a pokud by vady nebyly odstraněny, pak by nemělo dojít k zahájení řízení o registraci sdružení. Ze slovního výkladu nevyplývá, že členové přípravného výboru jsou zároveň členy nově vznikající právnické osoby. Pro tuto tezi hovoří i teorie německého korporálního práva, při němž je jako jeden ze znaků spolků (korporací) i zásada, že statutárním orgánem takového spolku se může

---

⁵⁶ Telec I. (1998): s. 107

⁵⁷ §122 NOZ

⁵⁸ Telec I. (1998): s. 109

⁵⁹ § 126 NOZ

⁶⁰ § 59 BGB

stát i nečlen spolku (Tzv. Grundsatz der Fremdorganschaft).⁶¹ Proto je podle mého názoru nutné tuto mezeru překlenout ustanovením ve stanovách, jež by jasně stanovila, především podmínky pro přijetí.

3.1.2 Zakladatelské právní úkony a jejich povaha

I. Telec upozorňuje na jeden nedostatek současné právní úpravy a to že „ *sama soukromoprávní povaha zakládacího právního aktu ale není teoreticky ani legislativně blíže vyjasněna, respektive je pojmána pouze ve smyslu obecného občanskoprávního právního aktu.*“⁶² Zakládající právní úkony právnické osoby lze v právní teorii považovat za specifický právní úkon, jehož vznik, neplatnost, či zánik, z hlediska závažnosti jejich sociálních, právních a někdy i politických dopadů, by měl podléhat zvláštní úpravě. Tuto zvláštní povahu zakladatelského dokumentu podporuje i obecná teoretická koncepce *vícestranných právních vztahů* a jejich právních úkonů. Právní úkony vícestranných subjektů jsou podle této teorie odlišné od právních úkonů dvoustranných.⁶³ „*Vícestranné (pozn.: právní úkony) jsou v případech, kdy nejde o vzájemná práva a povinnosti, zejména o vzájemná plnění, ale o případy, kdy více osob sdružuje svoje přičinění nebo svoje věci za účelem dosažení společného výsledku - společného prospěchu (konkrétně vztah ze smlouvy společenské §829)*“⁶⁴ a „*Rozdíl, mezi právním úkonem dvoustranným a vícestranným je v tom, že u právního úkonu vícestranného směřují projevy vůle více stran k dosažení společného výsledku.*“⁶⁵ Současný stav, kdy jeho neplatnost je posuzována podle obecné úpravy o neplatnosti právního úkonu, se jeví jako nedostatečná, právě s ohledem na jeho specifickou povahu a nemožnost ochrany vícestranných vztahů vznikajících při zakládání právnické osoby⁶⁶. Podle německé právní teorie je vůle, při vzniku právních úkonů právnických osob, ovládaná principem většiny (Mehrheitsgrundsatz).⁶⁷ To znamená, že k vytvoření vůle právnické osoby je třeba většinového hlasování členů spolku nebo členů statutárního orgánu.

Konsenzus ohledně zakládajících dokumentů vzniká v případě střetu minimálně tří souhlasných projevů vůle. Tento konsenzus musí být, pokud sdružení zakládají tři osoby, absolutní.

---

⁶¹Michalski, L., Funke, I. *Gesellschaftsrecht für Rechtswissenschaftler*, 3. Aufl., Bayreuth, 2012. s. 116,

Skripta k výuce obchodního práva na univerzitě v Bayreuthu

⁶² Telec I. (1998): s. 34

⁶³ Knapová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné I*, 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 180

⁶⁴ Knapová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné I*, 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 181.

⁶⁵ Knapová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné I*, 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, s. 143

⁶⁶ Telec I. (1998): s. 35

⁶⁷ §32 Absatz I Satz 3 BGB

Při vzniku vůle právnické osoby během její existence pak naopak postačuje konsenzus relativní, tedy většinový, abychom mohli považovat právní úkon za platný. To vše odlišuje právní úkony vícestranných od právních úkonů dvoustranných, a mělo by tedy v tomto případě dojít k odlišení právních následků vadných právních úkonů při vzniku, což současná úprava nedovoluje.

3.1.3 Stanovy

Ivo Telec je přesvědčen, že kvůli absenci zvláštní zákonné úpravy pro založení sdružení, která by měla přednost, by se měla uplatnit obecná ustanovení o právnických osobách podle §19 odst. 1 ObčZ.⁶⁸ Zakládající listina je z povahy věci jako zakladatelský dokument vyloučen, proto další možnosti jak založit právnickou osobu je prostřednictvím vícestranné smlouvy. Zvláštní úprava však mluví pouze o písemných stanovách. Nastoluje tedy otázku, zda jsou stanovy odlišným označením pro specifický vícestranný právní úkon, jímž se zakládá občanské sdružení. „*V takovém případě, nutno říci, že právně a výkladově možném, ovšem musí stanovy splňovat všechny formální i obsahové náležitosti vícestranného soukromoprávního úkonu, včetně podpisů stran a zejména včetně projevu vůle stran být stanovami vázány, a vůbec včetně projevu vůle založit spolek.*“⁶⁹ Tato právní interpretace se u nás neujala, nicméně v německé právní úpravě je nutné, při návrhu na zapsání spolku do registru spolků, aby byly stanovy podepsány minimálně sedmi členy, a musí obsahovat i údaj o dni zřízení stanov.⁷⁰ Kromě toho je předpokládána i listina, ve které je ustanoven statutární orgán. To považuji vzhledem k častým změnám ve statutárním orgánu za velmi praktické řešení. Tímto se stanovy přibližují specifickému vícestrannému právnímu úkonu, o němž byla řeč výše. I Ivo Telec se domnívá, že by stanovy podepsány být měly „*neboť jejich přijetí (dohoda o nich) je soukromoprávním úkonem a stanovy samy musí být podle zákona písemné. Podobně zákon ani nestanoví, že by stanovy měly být datovány.(...) Z povahy věci vyplývá, že by datovány být měly.*“⁷¹

U nás se ale vyvinul jiný postup pro založení občanského sdružení „*pro něž jsou rozhodným právním aktem písemné stanovy spolku, aniž by samy o sobě musely mít právní povahu písemné smlouvy anebo aniž by musely být součástí písemné smlouvy.*“⁷² V této souvislosti lze poukázat i na názor, podle něž „*Dohoda o založení občanského sdružení nemusí být písemná a nemá ani předepsané formální náležitosti*“, jak již bylo poznamenáno výše „*jejím následným vyjádřením však*

---

⁶⁸ Telec I. (1998): s. 111

⁶⁹ Viz. tamtéž

⁷⁰ §59 Absatz III BGB

⁷¹ Telec I. (1998): s. 116

⁷² Telec I. (1998): s. 111

*jsou stanovy, jejichž akceptaci vyjádří členové výboru podpisem návrhu na registraci (event. i podpisem samotných stanov).“⁷³ Což však na druhou stranu popírá povahu stanov jako zvláštního vícestranného právního úkonu a připisuje návrhu na registraci zcela specifickou úlohu, což měl zákonodárce pravděpodobně na mysli neboť „Návrh na registraci je nutno odlišovat od stanov, které jsou pouze jeho povinnou přílohou.“⁷⁴ Je tedy možné chápat stanovy a návrh na registraci jako komplexní právní úkon skládající se ze dvou odlišných listin, což zákon explicitně dovoluje, neboť stanoví, že činí-li právní úkon více osob (stran), nemusí být jejich podpisy na stejné listině.⁷⁵ Na druhou stranu to však zamlžuje skutečnou právní povahu daných listin a náležitostí, jež je třeba od nich jako od právních úkonů požadovat k jejich platnosti. Ivo Telec považuje nejednoznačnost současné úpravy a jejich chybějící provázanost za legislativní chybu, a proto *“Právní závěry o vztahu zvláštní zákonné úpravy podle cit. zák. č. 83/1990 Sb. a obecné úpravy podle §19 ObčZ nemusí být jednotné.“*⁷⁶*

3.2 Založení

Jak jsem již naznačil výše, moment založení spolku je svým způsobem vázán k povaze právního úkonu, který založení způsobuje. Tento moment je nejasný, a proto je možné, že se spolek zakládá:

- 1) Dohodou/smlouvou, jež je předpokládána jako nutná podmínka, v případě, že stanovy nemají povahu právního úkonu. Tato dohoda může být neformální, jak se většinou předpokládá, založena na základě §51 ObčZ, nicméně její neformálnost je její hlavní slabinou, neboť v případě právních komplikací nám nepředkládá jasnou úpravu toho, na čem se strany dohodly. Ale ani dohoda v písemné formě podle tohoto ustanovení není vyloučena.
- 2) Další a pravděpodobnější možností je, že tento vztah se řídí neformální dohodou, jejímž obsahem je právní úprava podle §829 „smlouvy o sdružení“, což už určitou právní ochranu vztahům mezi zakladateli spolku poskytuje. Sdružení se tedy zakládá sepsáním stanov jako jediného písemného dokumentu ve chvíli podpisu návrhu na registraci.
- 3) Sepsáním písemných stanov, za předpokladu, že jde o vícestranný právní úkon se všemi náležitostmi, které zákon pro vznik takového právního úkonu předepisuje, i když zákon výslovně

---

⁷³ Černý P. (2010): s. 78

⁷⁴ Černý P. (2010): s. 99

⁷⁵ §40 ObčZ

⁷⁶ Telec I. (1998): s. 111

neukládá, aby stanovy byly podepsány členy přípravného výboru a datovány.⁷⁷ Tuto právní úpravu přejímá i NOZ v § 123, kdy více zakladatelů zakládá právnickou osobu zakladatelský právním jednáním v písemné formě. Odpadá tedy domněnka neformální smlouvy, což je dále konkretizováno v §125 NOZ, kdy je k založení právnické osoby s více zakladateli nutné přijmout stanovy nebo uzavřít jinou smlouvu. Na to navazuje §218 NOZ, kde je explicitně vyjádřeno, že zakladatelé založí spolek, shodnou-li se na obsahu stanov ačkoliv nemusí být podepsány.

NOZ nabízí do budoucna i další možnosti založení právnických osob, a to založení spolku prostřednictvím ustavující schůze, respektive usnesením ustavující schůze.⁷⁸ Jsem přesvědčen, že tato možnost neodporuje ani současnému stavu, kdy se více osob sdruží za účelem založení občanského sdružení, ačkoliv jen část z nich se stane členy přípravného výboru. Ústřední osobou vzhledem k nově vznikajícímu spolku bude podle nové úpravy svolatel,⁷⁹ který vypracuje návrh stanov.

Tato právní úprava pak jasně upravuje vztahy, jež mohou při zakládání spolku nastat a eliminuje nejasnosti, jež do této doby z chybějící právní úpravy vznikaly. Jde například o úpravu změny člena ustavující schůze v člena spolku. To považuji za pozitivní, neboť od toho se odvíjí hlasovací práva při vzniku statutárních orgánů a možnost upravit vnitřní poměry spolku, tedy možnost působit svým hlasováním na obsah stanov. Nový zákon tedy podle mého názoru nerozšiřuje možnost založení spolku, nýbrž usměrňuje a upravuje okruh určitých vztahů, který byl doposud bez úpravy.

2.6.1 Neplatnost spolku

Specifičnost ohledně zakládajícího právního úkonu právnické osoby by měla platit i o neplatnosti takového zakladatelského úkonu, respektive stanovení procesu jeho neplatnosti pro případ, že nesplňuje minimální zákonné náležitosti. „*V platném českém právu totiž chybí generální uzákonění úpravy neplatnosti zakládacího právního úkonu, jímž se zakládá právnická osoba, nejenom spolek.*“⁸⁰ Pro její úpravu hovoří i argument, že „*řešena by měla být i otázka neplatnost založení spolku, která má dalekosáhlý právní význam, neboť spolek není jen právnickou osobou, ale svou podstatou je i smlouvou, resp. výsledkem smlouvy.*“⁸¹

---

⁷⁷ Černý P. (2010): s. 79

⁷⁸ §218 odst. 3 NOZ

⁷⁹ §218 odst. 2 NOZ

⁸⁰ Telec I. (1998): s. 35

⁸¹ Telec I. (1998): s. 112

Nově upravuje NOZ neplatnost právnické osoby po jejím vzniku z taxativně uvedených důvodů. Tímto se vyjadřuje pojetí, analogické současnému obchodnímu právu, že za dané situace nejde o neplatnost zakladatelského dokumentu spolku jako právního aktu, ale o neplatnost spolku jako právní entity, i když jde převážně o vady tohoto vícestranného zakladatelského jednání.⁸² Zároveň musí platit, že tyto vady musí být svou povahou neodstranitelné.⁸³ Jestliže soud zjistí, že jde o vadu odstranitelnou, je nutné, aby poskytl právnické osobě přiměřenou lhůtu k zjednání nápravy.

I když soud prohlásí zakladatelské právní jednání za neplatné, pak neanuluje následky nastalé z právních úkonů vadně vzniklé právnické osoby a nezakládá závazek vrátit bezdůvodné obohacení.⁸⁴ Platí totiž domněnka, že ačkoliv má právnická osoba vady, jež způsobí později její neplatnost, nelze se domáhat určení, že nevznikla a nelze z toho důvodu zrušit její zápis do veřejného rejstříku.⁸⁵ Právní osobnost takovéto osoby tedy vzniká i v případě podstatných vad a působí vůči třetím osobám. V případě prohlášení spolku za neplatný pak vstupuje spolek do likvidace a majetkové poměry budou vypořádány likvidací.

Prohlásit právnickou osobu za neplatnou lze z důvodů, kdy zakladatelské právní jednání chybí nebo nemá náležitost nezbytné pro právní existenci právnické osoby, což odkazuje na jeho minimální náležitosti.⁸⁶ Mezi požadavky na zakladatelské právní jednání patří určení názvu, sídla, předmětu činnosti (účelu spolku) a určení statutárního orgánu (kdo jsou jeho první členové a jakým způsobem se vytváří). K tomu musí zakladatelské právní jednání určit i práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat.⁸⁷ Dále nesmí jít o právnickou osobu zakázanou, jejímž účelem je porušení práva, nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem. Nesmí jít o právnickou osobu, jejímž účelem by byla diskriminace, rozněcování nebo podpora nenávisti a nesnášenlivosti, nebo jestliže by jejím cílem bylo zřízení orgánu veřejné moci nebo výkon veřejné správy bez zákonného zmocnění.⁸⁸ Je rovněž nepřijatelné, aby šlo o právnickou osobu ozbrojenou, nebo s ozbrojenými složkami, nesplňuje-li zvláštní podmínky.⁸⁹ V poslední řadě soud prohlásí právnickou osobu za neplatnou, jestliže je právnická osoba založena

---

⁸² §129 NOZ

⁸³ §130 NOZ

⁸⁴ §131 NOZ

⁸⁵ §128 NOZ

⁸⁶ §123 NOZ

⁸⁷ §218 c) NOZ

⁸⁸ §145 NOZ

⁸⁹ §145 odst. 2 NOZ

menším počet osob než stanovuje zákon, což je v případě spolku v počtu tří osob (ať už fyzických nebo právnických).

Je třeba upozornit na to, že soud může právnickou osobu v těchto případech zrušit i bez návrhu. To poukazuje na významnost těchto náležitostí pro samotnou existenci právnické osoby a její společenskou funkci. Soud pak v této souvislosti může zasáhnout kdykoliv, aby ochránil společnost proti činnosti spolků, jejichž účel není dovolen. Zároveň jsou důvody § 145 NOZ též důvodem k zrušení právnické osoby bez návrhu nebo i na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem.⁹⁰

2.6.2 Registrace

*„Obecným a předpokládaným postupem pro vznik právnické osoby je upraven v § 19 odst. 2 ObčZ, podle něhož právnické osoby vznikají dnem, ke kterému jsou zapsány do obchodního nebo jiného zákonem určeného rejstříku, pokud nestanoví zvláštní zákon něco jiného.“*⁹¹ Zákon č. 83/1990 Sb. tento obecně platný princip pro vznik všech právnických osob nelogicky narušuje v §6 odst. 1 (ačkoliv se pro zájmové sdružení právnických osob zvláštní rejstřík předpokládá), neboť stanoví, že sdružení vzniká registrací. *„Z registračního principu vzniku občanských sdružení vyplývá, že jejich vznik není vázán na povolení státního (registračního) orgánu, ale že při splnění stanovených podmínek je na vznik nárok.“*⁹² Proto, lze registraci považovat *„za administrativní pořádkový úkon, při kterém je zjišťováno, zda byly splněny zákonem předepsané podmínky pro vznik občanského sdružení.“*⁹³ Navíc se na tento zvláštní proces nepoužijí ustanovení části čtvrté správního řádu platné pro „rozhodnutí“ správního orgánu v konstitutivním smyslu, nýbrž místo toho část druhá.⁹⁴ Smyslem řízení o registraci je posoudit formální náležitosti návrhu na registraci a z předložených stanov, zda nejde o občanské sdružení nedovolené, tedy posouzení materiálního obsahu.

Z dikce ustanovení §7 a §8 SdrObč je zřejmé, že tento proces probíhá ve dvou fázích. První z nich probíhá jen po zjištění formálních vad návrhu popřípadě stanov. Jde o postup speciální k §37odst. 3 správního řádu, který stanoví, že nemá-li podání, v našem případě návrh na registraci, předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu. Registračním orgánem je

---

⁹⁰ §172 odst. 2 písm. b) NOZ

⁹¹ Telec I. (1998): s. 123

⁹² Černý P. (2010): s. 77

⁹³ Černý P. (2010): s. 106

⁹⁴ Černý P. (2010): s. 78

v našem případě Ministerstvo vnitra a lhůta k odstranění vad návrhu je nanejvýš pětidenní za předpokladu, že podání obsahovalo vady podle §6 odst. 2 a 4. „*To znamená, že pokud jsou v návrhu uvedeny dostatečně přesně a určitě všechny náležitosti, je řízení zahájeno už dnem doručení takového návrhu ministerstvu.*“⁹⁵

Problematická je této fázi řízení formulace zákona, která stanoví, že pokud nemá návrh potřebné náležitosti, pak nebude zahájeno řízení o registraci. „*Do odstranění vad se řízení o registraci nezahajuje, což však znamená, že se proti postupu ministerstva nelze odvolat, neboť de iure řízení neexistuje...*“⁹⁶ Politickým stranám je na druhé straně umožněno v případě, že se domnívají, že návrh vady na registraci neobsahuje, aby se obrátily na nejvyšší správní soud, aby určil, že návrh nedostatky nemá. „*Odstraňování případných vad návrhu se tedy v porovnání se standardním správním řízením zahajovaným na návrh děje ještě před zahájením samotného registračního řízení.*“⁹⁷ Posouzení návrhu na registraci a stanov z věcného hlediska je nepřipustné⁹⁸, neboť by tím mohl být ohrožen výkon sdružovacího práva, i když i v této fázi má zmocněnec právo podat žalobu na nečinnost.

Podání návrhu na registraci prostřednictvím elektronických prostředků by mohlo být rovněž lépe upraveno, neboť zákon stanoví, že je nutné, aby byl návrh vlastnoručně podepsán, což znamená vlastnoruční podpis minimálně tří členů přípravného výboru. Zaručený elektronický podpis sice může nahradit vlastnoruční podpis, avšak pouze u osoby odesílatele, nikoliv všech osob na listině uvedených.⁹⁹ Proto v současné době nelze tento návrh podat prostřednictvím elektronických prostředků, ledaže by došlo k doplnění. Zde je podle mého názoru možné inspirovat změnu ve styku mezi vznikající právní osobou a orgánem veřejné moci (v souladu se zásadou elektronické správy) tak, aby bylo možno tento proces co nejvíce urychlit a s ohledem na dosažený pokrok zjednodušit. Německá právní úprava umožňuje, aby návrh na zápis do registru spolků obsahoval pouze kopii stanov, přičemž samotný návrh je pouze formalizovaným dokumentem. Tím může dojít k urychlení styku mezi orgánem veřejné moci a nově vznikajícím spolkem.

V případě, že dokumenty dojdou ministerstvu vnitra bez formálních vad, anebo byly-li vady odstraněny, je řízení zahájeno. Zahájení řízení tedy vzniká ze zákona. V této druhé fázi registrace jde o posouzení, zda návrh materiálně neodporuje zákonu a přicházejí v úvahu pouze dva způsoby vyřízení věci, a to buď registrace, nebo odmítnutí registrace.¹⁰⁰ O dni zahájená musí ministerstvo bezodkladně

---

⁹⁵ Černý P. (2010): s. 100

⁹⁶ Černý P. (2010): s. 78

⁹⁷ Černý P. (2010): s. 101

⁹⁸ Srov. tamtéž

⁹⁹ Černý P. (2010): s. 99

¹⁰⁰ Černý P. (2010): s. 103

vyrozumět zmocněnce příprav výboru.¹⁰¹ Ministerstvo posuzuje dokumenty z materiálního hlediska na základě taxativního výčtu v § 8 odst. 1 SdrObč. Zároveň rozhoduje na základě dvou relativně formalizovaných dokumentů, neboť v případě stanov mohou být náležitosti stanoveny spíše formálně. Vady, jež by vedly k odmítnutí stanov, musí být tedy zřejmé. V pochybnostech je sdružení třeba registrovat a jeho činnost sledovat a pro případ naplnění podmínek rozpuštění podle §12 odst. 3 SdrObč pak postupovat dále k jeho zrušení.¹⁰²

Ministerstvo musí rozhodnout na základě těchto dvou dokumentů, *“neboť nemá možnost požadovat po přípravném výboru další doplňující vysvětlení či jiné doklady”*¹⁰³ Navíc není možné odmítnout registraci z preventivních důvodů.¹⁰⁴ Ministerstvo zkoumá stanovy a jejich zaměření, zda nejde o sdružení nedovolené, přičemž jejich znění je konfrontováno s § 1 odst. 3, §2 odst. 4, §3 odst. 1, 2, §4 a §5 SdrObč. *„Dospěje-li ministerstvo k závěru, že nejsou dány důvody pro odmítnutí návrhu (...)provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a v této lhůtě zašle zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.”*¹⁰⁵

V případě, že ministerstvo shledá, že došlo k naplnění některého z předešlých ustanovení, pak rozhodne o odmítnutí registrace, přičemž je povinno své rozhodnutí odůvodnit.¹⁰⁶ Nicméně *„Odmítnutí registrace samo o sobě neznamená nemožnost vykonávat činnost jako neformální sdružení, není-li v rozporu s právními předpisy.”*¹⁰⁷ Toto volné sdružení se pak bude řídit stejně, jako přípravný výbor, neformální popřípadě formalizovanou inominátní smlouvou podle §51 ObčZ, nebo podle úpravy smlouvy o sdružení v §829 ObčZ. Nový občanský zákoník, pro tento případ explicitně odkazuje na úpravu vztahů pro „společnost“ občanského práva, tj. současnou smlouvou o sdružení.¹⁰⁸

Dojde-li k odmítnutí registrace pro některý ze zákonných důvodů, je podle zákona příslušným odvolacím orgánem proti rozhodnutí ministerstva *“nejvyšší soud republiky”*. *„ S ohledem na zavedení správního soudnictví od 1. 1. 2003 prostřednictvím SŘS došlo k opětovné nepřímé novelizaci SdrObč. a v současnosti lze rozhodnutí o odmítnutí registrace napadnout správní žalobou u místně příslušného krajského soudu (městský soud v Praze), ačkoliv je uveden jako příslušný nejvyšší soud republiky.”*¹⁰⁹

---

¹⁰¹ § 7 odst. 3 SdrObč

¹⁰² Černý P. (2010): s. 105

¹⁰³ Černý P. (2010): s. 105-106

¹⁰⁴ Srov. tamtéž

¹⁰⁵ Černý P. (2010): s. 108

¹⁰⁶ Černý P. (2010): s. 107

¹⁰⁷ Srov. tamtéž

¹⁰⁸ § 227 NOZ

¹⁰⁹ Černý P. (2010): s. 113

K podání opravného prostředku je zákonem stanovena lhůta 60 dní od jeho doručení zmocněnci přípravného výboru. „*Návrh na přezkum rozhodnutí (správní žalobu) Ministerstva vnitra podepisuje každý člen přípravného výboru osobně (...) také jeho jménem je návrh podáván. Stejně tak plnou moc musí udělit každý člen podávající opravný prostředek.*“¹¹⁰ V řízení nevystupuje samostatně přípravný výbor jako subjekt práva nýbrž jeho členové samostatně. Nicméně nelze vyloučit, aby jednoho z členů ostatní zmocnili k podání opravného prostředku avšak za podmínky, že jde o člena staršího 18 let způsobilého k právním úkonům.

„*Dospěje-li soud (Městský soud v Praze) k závěru, že nebyly dány důvody pro odmítnutí registrace, což znamená, že registrace měla být provedena, napadené rozhodnutí podle §8 odst. 4 SdrObč zruší; den právní moci jeho rozhodnutí je dnem registrace občanského sdružení.*“¹¹¹

3.3 Vznik

Aby mohlo občanské sdružení vzniknout, musí být účinně založeno a musí být podán návrh na registraci prostřednictvím zmocněnce přípravného výboru. Náležitosti návrhu na registraci jsou upraveny v §6 odst. 2 Zák.83/1990 Sb. a jeho dikce nevyvolává (až na přílišnou obecnost ustanovení o stanovách) zvláštní nejasnosti.

V německé právní úpravě je k podání návrhu na registraci do registru spolků oprávněn navě vzniklý statutární orgán spolku.¹¹² K tomu je potřeba kopie Stanov a listina o ustanovení statutárního orgánu. Kopie stanov umožňuje zápis do registru elektronickou formou a zvláštní listina o statutárním orgánu pak má zamezit zbytečné kauzálnosti stanov. V případě, že by stanovy měly obsahovat určení prvních členů statutárního orgánu (stejně jako i těch následných), by bylo nutné stanovy při každé změně statutárního orgánu měnit, což považuji za nepraktické. Nicméně povinné náležitosti, jež bude nutné pro zápis do registru spolků nutné požadovat, budou teprve jiným právním předpisem stanoveny.¹¹³ Žádné takové ustanovení o povinných náležitostech návrhu na zápis do registru spolků v NOZ prozatím neexistuje, nicméně bylo by vhodné tyto požadavky upravit podobně, neboť uvedený postup má zjevné výhody.

---

¹¹⁰ Černý P. (2010): s. 112

¹¹¹ Černý P. (2010): s. 113

¹¹² §59 Absatz I BGB

¹¹³ §120 odst. 2 NOZ

NOZ ponechává návrh na zápis do veřejného rejstříku všem zakladatelům, popřípadě osobě určené ustavující schůzí, nespolehá se tedy na aktivitu statutárního orgánu.¹¹⁴

Občanské sdružení podle současného zákona vzniká registrací, a to:

I.) Rozhodnutím orgánu veřejné moci:

a) registrací stanov ministerstvem vnitra

b) rozhodnutím správního soudu

II.) Ze zákona - právní domněnkou podle § 8 odst. 5, nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 40 dnů od zahájení řízení doručeno rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace, pak sdružení vznikne dnem následujícím po uplynutí této lhůty. Tímto je vznik, na který má sdružení nárok, chráněn před nečinností správního orgánu. Tato možnost vzniku právnické osoby zůstala zachována i v NOZ jestliže spolek není zapsán do veřejného rejstříku do 30 dní od podání návrhu na zápis.¹¹⁵

Pokud vezmeme v potaz vznik právnické osoby obecně typologicky jako právnické osoby spolkové povahy, nelze pominout ani další možnost vzniku spolků a to jako zájmových sdružení právnických osob. Rozdíl spočívá pouze v tom, že je zakládána právnickými osobami podle zvláštní úpravy v ObčZ, kde je upraveno, že tato právnická osoba vzniká zápisem do registru sdružení podle §20i ObčZ a drží se tedy obecné zásady vzniku právnických osob zápisem do příslušného rejstříku. Úprava je v tomto ohledu zbytečně rozlišťšená a neopodstatněně komplikovaná. Navíc se bezdůvodně odchyluje od obecného principu § 19 odst. 2 ObčZ.

3.3.1 Rejstřík

Nový občanský zákoník se vrací k výše uvedenému obecnému principu, že právnická osoba vzniká dnem zápisu do příslušného registru.¹¹⁶ Půjde o veřejný seznam, který povedou soudy a do kterého se zapíší zákonem předpokládané skutečnosti, týkající se právnických osob, s tím účelem, aby byly veřejně známé (dostupné).¹¹⁷ Základní úprava veřejných rejstříků obsažená nově

---

¹¹⁴ §226 odst. 2 NOZ

¹¹⁵ §226 odst. 3 NOZ

¹¹⁶ §126 odst. 1 a §226 odst. 1 NOZ

¹¹⁷ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 154

v občanském zákoníku si stanovila za cíl sjednotit základní úpravu a vedení informací o právnických osobách, přičemž předpokládá vznik některých speciálních rejstříků.¹¹⁸

Rejstřík bude rovněž evidovat zákonem předvídané skutečnosti za účelem evidence, která budou soužit státní správě pro zjišťování a kontrolu právnických osob a jejich činnosti. Zároveň bude poskytovat základní informace pro veřejnost a v neposlední řadě půjde o to „zakládat účinky některých právních jednání a tím zajistit jejich zásadní časovou a věcnou jednotnou aplikovatelnost.“¹¹⁹

Pro nově vznikající rejstříky bude platit, stejně jako v současnosti pro obchodní rejstřík, princip publicity, jehož podstata tkví v seznatelnosti zapsaných údajů, respektive účinky zapsání vůči veřejnosti¹²⁰ a dobrá víra v zápis¹²¹. Zákon bude chránit toho, kdo jednal v důvěře v zápis, a sankcionovat situace, kdy dobrá víra dána není.¹²²

Zároveň bude obecně platit princip formální publicity¹²³, který bude vycházet z toho, že rejstřík právnických osob, stejně jako spolkový rejstřík, bude veřejně dostupný¹²⁴ a každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj kopie nebo výpisy.

Cílem principu materiální publicity bude jednak stanovit účinky zápisu a jednak chránit osoby jednající v dobré víře v zápis.¹²⁵ Skutečnosti zapsané v rejstříku budou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění. Nikdo se tudíž nemůže dovolávat toho, že mu nebyl znám obsah zveřejnění.¹²⁶ V tomto znaku je spatřována pozitivní stránka principu materiální publicity. Negativní stránka principu publicity spočívá v tom, že proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do rejstříku, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti.¹²⁷ Z důvodů ochrany třetích osob vycházejících z reálné dostupnosti informací se nemůže nikdo po uplynutí 15 dnů od zveřejnění dovolat, že o zveřejněném údaji nemohl vědět.¹²⁸

---

¹¹⁸ § 120 odst. 2 NOZ

¹¹⁹ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. (2007): s. 154

¹²⁰ § 120 NOZ

¹²¹ § 121 NOZ

¹²² Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. (2007): s. 156

¹²³ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. (2007): s. 157

¹²⁴ § 226 odst. 1 NOZ

¹²⁵ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. (2007), s. 157

¹²⁶ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. (2007), s. 158

¹²⁷ § 121 odst. 1 NOZ.

¹²⁸ § 121 odst. 2 NOZ

Komplikace nastávají v případě, kdy zapsané informace neodpovídají informacím zveřejněným. V takovém případě se třetí osoba, jíž se informace týká, zveřejněných informací nemůže dovolat. Avšak prokáže-li právnická osoba, že byla informace o nepravdivosti třetímu známa, pak může namítat, že zveřejněný údaj zapsanému neodpovídá.¹²⁹

Kromě informací o názvu, adresy sídla a předmětu činnosti (účelu) se do rejstříku запиše i den jejího vzniku, popřípadě den jejího zrušení (včetně jeho právního důvodu) a den jejího zániku. Zvláštní pozornost je věnována zápisu informací o členech statutárního orgánu, neboť ve vztahu k třetím osobám, vůči nimž má rejstřík primárně působit, mají informace o nich zásadní význam. V našem případě je nutné uvést jméno a adresu bydliště, popřípadě sídla každého z členů statutárního orgánu a nutné je i uvedením způsobu jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje (společně, samostatně) včetně údajů o dni vzniku a zániku jejich funkce.¹³⁰

Zákon rovněž nově ukládá bez zbytečného odkladu povinnost ohlásit změnu evidovaných informací, buď osobou zapsanou, anebo tomu, komu to zákon ukládá.¹³¹

Současný stav je odvozován od koncepce, kdy konstitutivní výrok o vzniku (registraci) občanského sdružení je vázán svou podstatou na výrok politického orgánu, i když ovládaný zásadou profesionality veřejné správy (Ministerstvo vnitra). Ačkoliv jsou zákonné předpoklady stanoveny tak, aby ministerstvo svou nečinností nemohlo vzniku právnických osob bránit, vnímám tuto zastaralou úpravu jako zásadní přežitek, neboť je třeba aktivního orgánu, jež bude naplňovat kontrolu nad vznikem a činností právnických osob, což podle mého názoru ministerstvo i při nejlepší vůli zajistit nemůže. Novou úpravou se tato činnost přesouvá do rukou nezávislého třetího, tedy soudce, jež může bez politických vlivů objektivně posoudit, zda-li jsou dány předpoklady pro vznik nebo zrušení právnických osob. Vytvoření obecného institutu veřejně přístupného rejstříku s modifikacemi pro jednotlivé právnické osoby pak jistě usnadní kontrolu činnosti spolků a přispěje k transparentnosti a právní jistotě celého systému.

---

¹²⁹ § 121 odst. 2 NOZ

¹³⁰ § 120 odst. 1 NOZ

¹³¹ § 120 odst. 3 NOZ

3.4 Zrušení

Zrušení je obecně prvním stupněm zániku právnické osoby, na jehož základě právnická osoba zaniká, čímž pozbývá své právní subjektivitu.¹³² U právnických osob se obecně použije princip dvoufázového zániku podle ustanovení §20a ObčZ. Podle tohoto ustanovení se právnická osoba zrušuje dohodou, čímž je myšlen projev vůle právnické osoby o dobrovolném ukončení existence právnické osoby, uplynutím doby, je-li právnická osoba založena k dosažení cílů v určité době, nebo splněním účelu, pakliže nebyla založena k vykonávání soustavné činnosti.¹³³

Co se týče zrušení občanských sdružení, pak §20a odst. 1 ObčZ odkazuje na speciální právní úpravu zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování, který však úpravu těchto vztahů problematicky zahrnuje pod společné označení zánik sdružení.¹³⁴ Takovéto zařazení může vyvolat dojem, že občanská sdružení jako speciální forma právnických osob se zrušují a zanikají v jediné fázi, což by podporoval i jazykový a systematický výklad uvedeného ustanovení.

Jeden z možných výkladů tedy dovoluje, za předpokladu, že se na zrušování spolků právní úprava občanského zákoníku nepoužije, neboť speciální úprava normy podobné §20a ObčZ neobsahuje, že se v takovém případě zánik vztahuje k samotnému aktu zrušení podle § 12 odst. 1.¹³⁵ Zánik občanských sdružení pak není s ohledem na současnou úpravu vázán na výmaz z registru ministerstva spravedlnosti a narušuje obecný princip §20a odst. 1 ObčZ, při němž k zániku dochází výmazem z příslušného registru. Výmaz z rejstříku by pak měl pouze deklaratorní účinky.¹³⁶

*„Takovýto výklad je ovšem problematický, neboť se zrušení a zánik vztahují k jedinému okamžiku a občanské sdružení je zrušeno a současně zaniká, aniž by byly vypořádány jeho pohledávky a závazky.“*¹³⁷ To by se pak negativně projevilo, jestliže by došlo k zániku existence občanského sdružení během soudního sporu o uplatnění pohledávky, aniž by občanské sdružení splnilo svoje povinnosti, neboť právnická osoba by byla *de iure* už zaniklá. Snadnost zakládání a rušení by pak mohla být zneužívána v úmyslu krácení věřitelů na jejich oprávněných pohledávkách.¹³⁸ Lze tedy konstatovat, že toto pojetí by vedlo k nelogickým, nechtěným a nezamýšleným právním následkům.

---

¹³² Černý P. (2010): s. 139

¹³³ §20 odst. 1 ObčZ.

¹³⁴ §12 SdrObč

¹³⁵ Černý P. (2010): s. 139

¹³⁶ Černý P. (2010): s. 139

¹³⁷ Černý P. (2010): s. 139

¹³⁸ Černý P. (2010): s. 140

Zrušení a zánik občanského sdružení však lze, z pohledu aplikovatelnosti zákona o sdružování a občanského zákoníku, interpretovat i v tom smyslu, že obecná právní úprava občanského zákoníku doplňuje úpravu speciální. Pak by platil obecně platný princip dvou fází při zániku právnické osoby. Přičemž zánik, ztráta právní subjektivity, by měl být spojen s výmazem z předpokládaného rejstříku.

Podle zákona o sdružování však výmaz z evidence ministerstva vnitra zánik sdružení nepředpokládá, a proto je i zde narušena obecná dvoufázová konstrukce. Občanské sdružení vzniká procesem registrace, konstitutivním rozhodnutím orgánu veřejné moci (popřípadě právní domněnkou) a nikoliv zápisem do rejstříku. Rejstřík zákonem o sdružování není předpokládán a proces registrace sdružení a jeho následná evidence si ani nestanovuje za cíl působit materiálně vůči třetím osobám podobně, za jakým účelem je k tomu zřízen rejstřík. S výmazem z evidence tak nemůže být spojena konstitutivní skutečnost ztráty způsobilosti k právním úkonům.

Současná právní konstrukce zrušení občanského sdružení je odvozována od §20a odst. 3 ObčZ, v němž je před zánikem právnické osoby požadována její likvidace. „*Vlastní přijetí rozhodnutí podle §12 odst. 1 SdrObč je aktem, kterým se občanské sdružení zrušuje a spouští se se proces majetkového vypořádání vedoucí k zániku občanského sdružení.*“¹³⁹ Tuto interpretaci podporuje i díky ustanovení § 13 odst. 1, kdy se při zániku sdružení musí provést majetkové vypořádání. Z toho vyplývá, že zánik je zde chápán jako proces. Je tedy otázkou, zda zákonodárce původně nechtěl upravit místo zániku spolku jeho zrušení, přičemž nedodržel terminologickou jednotu. V tomto pojetí, které lze považovat za nejakceptovatelnější, je okamžik zániku spojen projevem vůle o zániku popřípadě rozhodnutím orgánu veřejné moci avšak nejdříve s ukončením majetkového vypořádání a nikoliv, jak je pro právnické osoby obecně stanoveno, s výmazem z příslušného rejstříku. Proto výmaz z evidence občanských sdružení je již jen deklaratorním aktem, který pouze navenek upozorňuje na to, že občanské sdružení zaniklo.¹⁴⁰

Obecně je možné, aby sdružení zaniklo buď dobrovolně anebo prostřednictvím rozhodnutí orgánu veřejné moci. Nicméně není vyloučeno, aby stanovy stanovily další způsoby zániku sdružení jako například uplynutím doby, dosažení účelu nebo usnesením orgánu, který k tomu bude stanovami oprávněn. Tato možnost je prozatím vyjádřena spíše imanentně, neboť zánik sdružení mohou v tomto případě upravit odlišně od §12 odst. 1 SdrObč pouze stanovy.

---

¹³⁹ Srov. tamtéž

¹⁴⁰ Srov. tamtéž

Všechny tyto zrušovací důvody pak NOZ nově explicitně uvádí v obecné části o právnických osobách a budou tedy aplikovatelná pro všechny právní formy právnických osob bezprostředně.¹⁴¹ Zároveň ponechává možnost stanovit si, který z orgánů bude k takovému rozhodnutí příslušný.¹⁴²

Zákon o sdružování upravuje především dva způsoby zrušení občanského sdružení. Dobrovolným rozpuštěním má zákon na mysli projev vůle občanského sdružení směřující k zániku právní osobnosti. Zákon svěřuje stanovám, jaký orgán bude k tomuto rozhodnutí oprávněn a jakým způsobem k rozhodnutí dojde.¹⁴³ Pakliže tuto úpravu stanov neobsahují, pak rozhodnutí o jeho zrušení náleží nejvyššímu orgánu. Zároveň může být na základě stanov určeno, že o zrušení občanského sdružení je oprávněn rozhodnout statutární orgán spolku, nebo ten v součinnosti s jiným orgánem sdružení. „*Nejčastějším případem je rozhodnutí hlasováním členské schůze kvalifikovanou většinou.*“¹⁴⁴ Ze zákona však nutnost kvalifikované většiny nevyplývá, a pokud stanov neurčují něco jiného, pak postačuje i většina prostá. „*Zánik občanského sdružení dobrovolným rozpuštěním je proces, který počíná rozhodnutím příslušného orgánu sdružení o dobrovolném rozpuštění. Následuje ustavení orgánu pověřeného majetkovým vypořádáním (pokud nebyl ustaven již dříve), nebo určení likvidátora ministerstvem, není-li orgán, který by provedl vypořádání, ustaven vůbec.*“¹⁴⁵ Tento orgán nebo likvidátor provede majetkové vypořádání a teprve po něm nastává zánik sdružení a dojde k oznámení o zániku občanského sdružení a k výmazu z evidence Ministerstva vnitra.¹⁴⁶

Druhý možný způsob zrušení občanského sdružení je prostřednictvím autoritativního rozhodnutí ministerstva vnitra.¹⁴⁷ Ten tak učiní, zjistí-li, že sdružení vyvíjí činnost, jež není sdružením ze zákona dovolena. Musí jít o aktivní činnost, protože pakliže by sdružení formálně (ve stanovách nebo návrhu na registraci) obsahovalo některý z důvodů pro zrušení, muselo by ministerstvo rozhodnout o odmítnutí už při žádosti o registraci. Při posuzování činnosti občanského sdružení, resp. cílů, kterých chce dosáhnout, a prostředků, které užívá nebo chce užívat, je třeba hodnotit celý kontext jednání jeho orgánů a členů.¹⁴⁸ Je třeba se zaměřit nejen na oficiální tiskoviny a prohlášení, ale i na interní materiály, soukromá prohlášení a činnost představitelů a zástupců sdružení.¹⁴⁹ Nicméně k rozpuštění sdružení nepostačuje jakékoliv porušení práva, toto porušení musí být proporcionální, což

---

¹⁴¹ § 168 odst. 1 NOZ

¹⁴² § 168 odst. 2 NOZ

¹⁴³ § 12 odst. 2 SdrObč

¹⁴⁴ Černý P. (2010): s. 141

¹⁴⁵ Srov. tamtéž

¹⁴⁶ Srov. tamtéž

¹⁴⁷ § 12 odst. 3 SdrObč

¹⁴⁸ Černý P. (2010): s. 143

¹⁴⁹ Černý P. (2010): s. 143

znamená takové, které se svým významem vyrovná omezení sdružovacího práva. Nejvyšší správní soud uvedl, že zásah do práva svobodně se sdružovat může být ospravedlněn pouze takovým jednáním, které je rizikem pro bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost či pořádek, vede k páčání trestné činnosti nebo k ohrožení práv a svobod druhých.¹⁵⁰ Zároveň k naplnění důvodu rozpuštění občanského sdružení je nutno posouzení činnosti občanského sdružení i v kontextu se stanovami, nelze však shledat důvod k rozpuštění pouze ve stanovách občanského sdružení, nebo se musí jednat o činnost, a k podchycení vad stanov složí institut odmítnutí registrace a institut registrace změny.¹⁵¹

3.4.1 Důvody zrušení

Při zrušování sdružení rozhodnutím ministerstva vnitra jde především o situace, kdy sdružení vyvíjí činnost, jež je vyhrazena jiným právními osobám, které podléhají zvláštní právní úpravě, čímž by se sdružení fakticky této jiné právní regulace vyhnulo a snažilo by se tak dosáhnout nějakého cíle nezákonným způsobem.¹⁵² Toto pravidlo odpovídá současně §144 odst. 2 NOZ, který odkazuje na zákonnou úpravu právními osobami založenými k jiným účelům, za splnění zvláštních podmínek (tím se má namysli úprava politických stran, podnikání a sdružování v církvích a náboženských společnostech). Činnost sdružení v těchto ohledech neodpovídá zvolené právní formě.

Koncepce sdružování je založena na dobrovolnosti jejich členství, tedy dobrovolnosti jejího vzniku a zániku, a proto nelze akceptovat sdružení, jež nutí třetí osoby k členství v takovém spolku, k účasti na jeho činnosti nebo jeho podpoře.¹⁵³ Současný zákon volí poněkud nevhodnou formulaci, a to že „nikdo“ *nemůže být nucen (...) k účasti na jejich činnosti. Z čehož by paradoxně vyplývalo, že ani členové sdružení nemohou být zavázáni k aktivnímu jednání prostřednictvím orgánů sdružení. Toto pojetí je však neudržitelné, neboť stanovy jsou pro své členy závazné, a pokud předepisují práva povinnosti členů, pak může zavazovat i své členy k aktivnímu jednání.*¹⁵⁴ NOZ tento důvod zrušení zachovává a zároveň přispívá k jeho lepší formulaci.¹⁵⁵

---

¹⁵⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. 7 As 29/2008-104

¹⁵¹ §8 odst. 1 a §11 SdrObč

¹⁵² §1 odst. 3 SdrObč

¹⁵³ §268 odst. 1 c) NOZ

¹⁵⁴ Černý P. (2010): s. 51.

¹⁵⁵ §268 odst. 1 písm. c) d) NOZ

Obecně se zakazuje ustanovit právnickou osobu, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem.¹⁵⁶ O podobnou formulaci se snaží §4 písm. b) SdrObč, kdy nejsou dovolena sdružení, která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony. Nová formulace je poněkud širší a lez ji přijmout jako generální klauzuli, která tím otevírá možnost soudům samostatně posoudit, který účel porušuje právo nebo se snaží dosáhnout některého cíle nezákonným způsobem. NOZ oproti stávající právní úpravě totiž vymezuje důvody pro zakázaný účel právnické osoby jen demonstrativně, pokud činnost spolků směřuje např.: k popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení (odpovídá současnému §4 písm.a) SdrObč). Zakazuje se zřízení sdružení za účelem řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez veřejného zmocnění (odpovídá §5 SdrObč) nebo takové, jejímž účelem by bylo rozněcování nenávisti, nesnášenlivosti nebo podpora násilí¹⁵⁷ popřípadě by šlo o sdružení ozbrojené nebo s ozbrojenými složkami (odpovídá §4 písm. c) SdrObč).

K tomu, aby došlo ke kvalifikaci činnosti sdružení v rozporu s výše uvedenými zásadami je potřeba, aby bylo zjištěno alespoň jedno pochybení. Ministerstvo má pak povinnost vyzvat, aby od takovéto činnosti upustilo.¹⁵⁸ K rozpuštění je však potřeba, aby sdružení takovéto jednání opakovalo i přes výzvu ministerstva a to minimálně jednou.¹⁵⁹

Soud sám, popřípadě osoba, jež na to osvědčí právní zájem, bude mít nově sám pravomoc, z určitých neodstranitelných důvodů, právnickou osobu zrušit. To především v takových situacích, kdy občanské sdružení vyvíjí nezákonnou činnost, která nemusí nutně naplňovat znaky trestného činu nebo správního deliktu. Může jít o porušování jiných norem a půjde především o takovou míru, která narušuje veřejný pořádek.

Co ale současná právní úprava neřeší je případ, kdy počet členů občanského sdružení klesne pod hranici, která je nutná pro jeho založení, popřípadě pozbyde členskou základnu vůbec. Členská základna spolku je jedním z podstatných znaků této formy právnické osoby. Bez členské základny chybí předpoklad jejího vzniku a v nejčistší formě se tím projevuje teorie fikce až do té míry, že právnická osoba existuje nezávisle na své členské základně, což je podle mého názoru neudržitelný stav. Na tuto skutečnost reaguje nová právní úprava v § 172 odst. 1 písm. b) NOZ, kde může soud právnickou osobu zrušit, jestliže právnická osoba nespĺňuje předpoklady, pro vznik právnické osoby

---

¹⁵⁶ §145 odst. 1 NOZ

¹⁵⁷ §145 odst. 1 písm. b) c) NOZ

¹⁵⁸ §12 odst. 3 c) SdrObč

¹⁵⁹ Černý P. (2010): s. 144

zákonem. To nastane především tehdy, pokud poklesne počet členů pod zákonem předpokládaný počet tři osob.

Nemá-li právnická osoba déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se, pak jde o další důvod pro zrušení právnické osoby soudem. Zde je nutno podotknout, že na rozdíl od současné právní úpravy je stanovení statutárního orgánu nutnou podmínkou pro vznik spolku, proto je pro zrušení spolku nutný zejména předpoklad nefunkčnosti takového orgánu, respektive nefunkčnosti tvorby jeho vůle. To je podstatné zejména ve chvíli, když si uvědomíme, že statutární orgán je primárně určen k tomu, aby svým prostřednictvím působil na vztahy se třetími osobami. Další důvody pro zrušení právnické osoby pak může stanovit i speciální zákon.¹⁶⁰

3.4.2 Zrušení a zánik spolku bez majetkového vypořádání

Současná úprava dovoluje dobrovolné zrušení občanského sdružení rovněž za předpokladu, že sdružení zaniká sloučením.¹⁶¹ Obecně není řešena otázka zániku právnické osoby přeměnou, při kterém by nebylo nutno majetek občanského sdružení vypořádat, v případě, že by došlo k jeho převodu na právního nástupce ať už fúzí (sloučením nebo splynutím), rozdělením nebo změnou právní formy. Zákon o sdružování příslušná ustanovení neobsahuje a ani občanský zákoník v současnosti příslušnou problematiku neupravuje, nicméně nová právní úprava přináší v tomto ohledu zásadní zlom. Úprava těchto otázek podstatných pro každou právnickou osobu bude spadat do obecné části a přinese tím například dlouho chybějící možnost přeměny formy právnické osoby při současném zachování její právní osobnosti. Nebude nutné, jak tomu bylo do současnosti, způsobit nejdříve zánik právnické osoby, přičemž muselo dojít k vypořádání majetkových vztahů, popřípadě složitou smluvní cestou postoupit závazky na nově vzniklou právnickou osobu, ale práva a povinnosti budou přecházet na jednu ze zúčastněných osob, jako na nástupnickou právnickou osobu.¹⁶² Rovněž bude možné měnit její právní formu bez zániku právnické osoby, změní se pouze její první poměry a postavení jejích členů. Rovněž budou upraveny vztahy při štěpení, popřípadě rozdělení právnické osoby s modifikacemi pro spolek. Tato problematika však přesahuje rozsah této práce, proto je zde zmíněna jen okrajově.

---

¹⁶⁰ § 172 odst. 1 písm. a) NOZ

¹⁶¹ § 12 odst. 1 písm. a) SdrObč

¹⁶² § 178 odst. 2 a § 178 odst. 3 NOZ

3.4.3 Zrušení a zánik spolku s majetkovým vypořádáním - Likvidace

Obecně se likvidací označuje „zákonem stanovený postup, v němž dochází k vyrovnání majetkových vztahů zanikajícího občanského sdružení, které nastupuje obligatorně po zrušení občanského sdružení dobrovolným rozpuštěním nebo pravomocným rozhodnutím ministerstva o rozpuštění občanského sdružení.“¹⁶³ Majetkové vypořádání se provádí v případě zániku sdružení bez právního nástupce a nastupuje ke dni, k němuž je občanské sdružení zrušeno.¹⁶⁴ Likvidace je ovládána obecným principem „že pokud celé jmění zanikající právnické osoby nenabývá právní nástupce, nebo jestliže zákon nestanoví jinak, je třeba před zánikem právnické osoby provést majetkové vypořádání.“¹⁶⁵ Nicméně zákon o sdružování žádné specifické ustanovení k § 20a odst. 3 a 4 ObčZ neobsahuje, z čehož se dovozuje použití přiměřeného postupu podle ustanovení obchodního zákoníku.¹⁶⁶

Podle nové úpravy je při dobrovolném rozpuštění právnické osoby buď stanoven likvidátor podle stanov sdružení, nebo je k rozhodnutí o ustanovení likvidátora příslušný stejný orgán, který je příslušný rozhodnout o dobrovolném rozpuštění či sloučení sdružení (na rozdíl od §71 odst. 1 ObchZ).¹⁶⁷ Likvidátor je orgánem společnosti a za výkon své působnosti odpovídá též způsobem, jako členové statutárního orgánu a jmenováním likvidátora na něj přechází působnost statutárního orgánu.¹⁶⁸

Ačkoliv se vstup do likvidace se u obchodních společností zapisuje do obchodního rejstříku, v případě spolků podobný rejstřík neexistuje, neboť lze mluvit pouze o evidenci, a proto se nepředpokládají konstitutivní právní účinky směrem ke třetím osobám, což je však v přímém rozporu se zásadou ochrany práv třetích osob.¹⁶⁹ Povinnost použití dovětku „v likvidaci“ má alespoň částečně působit na třetí osoby a informovat je o procesu zániku právnické osoby a tudíž poskytnout ochranu třetích osob. Nicméně, žádná povinnost informovat subjekty, s nimiž je občanské sdružení v právním vztahu, pro něj ze zákona nevyplývá a současná evidence na princip publicity ani neaspiruje.

---

¹⁶³ Černý P. (2010): s. 155

¹⁶⁴ §70 odst. 1 ObchZ

¹⁶⁵ §20a odst. 3 ObchZ

¹⁶⁶ §70 - 75b ObchZ

¹⁶⁷ §12 odst. 2 SdrObč

¹⁶⁸ §71 odst. 5 ObchZ., § 70 odst. 3 ObchZ

¹⁶⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. února 2001, sp. zn. 22 Cdo 985/2001

Není-li likvidátor určen bez zbytečného odkladu, pak je k jeho stanovení příslušné ministerstvo vnitra¹⁷⁰ stejně jako v případě, že jde o nucené zrušení sdružení.¹⁷¹ Likvidátorem se může v tomto případě stát člen sdružení, popřípadě statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, který se nemůže vzdát své funkce, nicméně za určitých podmínek je možné, aby byl ministerstvem na žádost z funkce odvolán.¹⁷²

Pokud ministerstvo nerozhodne o stanovení likvidátora do 10 dní, nastupuje právní fikce, že funkci likvidátora převezme statutární orgán, jehož členové budou jednat samostatně, nebo společně a nerozdílně podle ustanovení ve stanovách a nebude-li stanoveno něco jiného, pak funkci likvidátora vykonává každý samostatně.¹⁷³

Oprávnění likvidátora celkem podrobně upravuje § 72 ObchZ. Jeho hlavním cílem je činit úkony spolku směřující k likvidaci sdružení, k čemuž je mu dána relativně široká pravomoc, kterou toto ustanovení vymezuje. Pakliže likvidátor porušuje svoje povinnosti, a to i v případě, že činí určité právní úkony, jež nesměřují k likvidaci (za určitých výjimek), je možné ho na základě návrhu osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, odvolat a ustanovit likvidátora stejným postupem znovu.¹⁷⁴

Likvidátor má povinnost oznámit vstup občanského sdružení do likvidace všem známým věřitelům a zveřejnit rozhodnutí o zrušení s výzvou pro věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce.¹⁷⁵

Statutární orgán připraví účetní uzávěrku ke dni vstupu do likvidace a likvidátor následně zahajovací likvidační účetní rozvahu a soupis jmění.¹⁷⁶ Jestliže statutární orgán tuto uzávěrku nestihne, pak tato povinnost přechází na likvidátora.

Po provedení všech úkonů nutných k likvidaci sepíše likvidátor zprávu o průběhu likvidace s návrhem na rozdělení čistého majetkového zůstatku, přičemž ji předloží ke schválení příslušnému orgánu. Tento návrh je pak společníkem, který s rozdělením likvidačního zůstatku nesouhlasí, soudně přezkoumatelný. Ke dni zpracování rovněž vypracuje účetní uzávěrku.

„Likvidace končí rozdělením likvidačního zůstatku nebo použitím prostředků z výtěžku z prodeje majetku k uspokojení věřitelů anebo převzetím majetku věřiteli k úhradě jejich pohledávek

---

¹⁷⁰ §71 odst. 1 ObchZ, §13 odst. 4 SdrObč.

¹⁷¹ §§12 odst1. písm. b) SdrObč

¹⁷² § 71 odst. 2 ObchZ

¹⁷³ §70 odst. 3 ObchZ

¹⁷⁴ § 71 odst. 3, 4 ObchZ.

¹⁷⁵ § 73 ObchZ

¹⁷⁶ §74 ObchZ

*anebo odmítnutím věřitelů převzít majetek k úhradě dluhů.*¹⁷⁷ Podle nejakceptovatelnější teorie spolek zaniká právě v okamžiku majetkového vypořádání a to i tehdy, neschválil-li příslušný orgán rozdělení likvidačního zůstatku.¹⁷⁸

Nutno podotknout, že úprava NOZ v zásadě tuto problematiku přejímá, popřípadě drobně modifikuje nebo doplňuje. Celý proces likvidace se zjednodušuje, díky předpokladu veřejného rejstříku, který pravděpodobně nepovede ministerstvo vnitra, nýbrž věcně a místě příslušný soud (což vyplývá z obecných ustanovení o likvidaci). Zároveň hodnotím pozitivně, zařazení problematiky do obecné části právnických osob, neboť tak došlo k unifikaci dané problematiky a je tak možné jejich snadné využití pro všechny formy právnických osob.

---

¹⁷⁷ Černý P. (2010): s. 157

¹⁷⁸ § 75ObchZ

4. Organizační náležitosti vyplývající z právní úpravy

4.1 Členové

Podstatným znakem občanských sdružení, spolků, je jejich korporativní charakter. Jde tedy především o sdružení osob. Tato fikce platí, i kdyby byla právnická osoba tvořena pouze jedním členem. To však musí zákon výslovně umožňovat¹⁷⁹. Členská základna a její pluralita je tedy jedním ze základních znaků, jež spolky odlišuje od jiných forem právnických osob, jejichž hlavním principem je například účelové sdružení majetku. Přestože jde o jeden z podstatných znaků občanských sdružení, je třeba poznamenat, že současná právní úprava se problematice členství věnuje jen velmi lakonicky a nepřesně.

Korporativní prvek je pak v NOZ posílen, neboť stanoví, že jestliže počet členů korporace klesne pod mez stanovenou zákonem, může ji příslušný soud vyzvat ke zjednání nápravy, k čemuž jí poskytne přiměřenou lhůtu. V případě, že k nápravě nedojde, má soud pravomoc korporaci bez návrhu zrušit.¹⁸⁰ To současná úprava neumožňovala neboť „*žádný zvláštní zákon ani obecná ustanovení občanského zákoníku neřeší otázku poklesu členů a ztráty členstva. Z toho je třeba dovodit, že de lege lata spolek nepřestane být spolkem jako právnickou osobou ani tehdy, jestliže pozbude členstvo.*“¹⁸¹ a bylo tak možné, aby právnická osoba existovala, ačkoliv počet jejích členů klesl pod hranici potřebnou pro její vznik, popřípadě by členskou základnu neměla vůbec. Korporativní prvek právnických osob se tedy promítá do nově vzniklého spolku prostřednictvím jeho členů. „*Členství je specifickým soukromoprávním vztahem zakládajícím vzájemná práva a povinnosti člena a občanského sdružení, který není vztahem smluvním ve smyslu závazkového práva, ale vztahem spolkového práva, který, byť spadá do oblasti práva soukromého, vykazuje oproti běžným občanskoprávním vztahům jistá specifika vyplývající ze zvláštní právní úpravy.*“¹⁸²

Dalším obecným charakteristickým znakem korporace je dobrovolnost vzniku popřípadě zániku jeho členství, což znamená, že třetí osoby nesmí být nuceny k účasti na sdružování nebo k členství ve spolcích.¹⁸³ To platí jak současně pro občanské sdružení, tak i pro spolky v nové úpravě. Princip nuceného členství je naproti tomu pravidelně spojován s veřejným právem a veřejnoprávními

---

¹⁷⁹ §210 odst. 1 NOZ

¹⁸⁰ §211 odst. 2 NOZ

¹⁸¹ Telec I. (1998): s. 129

¹⁸² Černý P. (2010): s. 53-54

¹⁸³ § 215 NOZ

korporacemi.¹⁸⁴ Nicméně nic nevyklučuje, aby byl zánik členství vázán na určité přiměřené podmínky, jako např. uplynutí výpovědní lhůty, či úhrada závazků vůči občanskému sdružení, tak, aby nedošlo k jeho poškození.¹⁸⁵

V současné době mohou být členy občanského sdružení jak osoby fyzické, tak i osoby právnické.

4.1.1 Způsobilost být členem sdružení

Fyzické osoby nejsou ve svém právu být členem občanského sdružení omezeny příslušnosti ke státnímu občanství a toto oprávnění je zaručeno každé fyzické osobě, ačkoliv zákon o sdružování mluví o pojmu občan.¹⁸⁶ Ten je „*třeba vykládat s ohledem na Čl. 42 odst. 3 LPS, který uvádí, že pokud dosavadní předpisy používají pojmu občan, rozumí se tím každý člověk, jde - li o základní práva svobody, které LPS přiznává bez ohledu na státní občanství.*“¹⁸⁷ Zároveň i Čl. 20 odst. 1 LPS garantuje právo sdružovat se ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích každému, tedy všem fyzickým osobám, tedy i cizincům.¹⁸⁸ Zároveň není členství v občanském sdružení omezeno věkem, takže členy sdružení mohou být jak osoby, které z důvodu věku nedosahující svéprávnosti, ačkoliv jejich způsobilost zavazovat se právními úkony může být omezená v návaznosti na obecnou úpravu o právních úkonech.¹⁸⁹ Členství ve spolku založeném na věkové hranici stanovené ve stanovách není vyloučené, avšak podle mého názoru by se za určitých podmínek dalo považovat za diskriminační.¹⁹⁰ Nicméně k tomu bude potřeba hodnotit celý kontext.

Rovněž právnické osoby nejsou ve svém právu být členy občanského sdružení omezeny (na rozdíl od práva spolek založit viz. výše).¹⁹¹ Je tedy nepodstatné, prostřednictvím jaké právní formy se na občanském sdružení podílejí, náleží jim stejná práva a povinnost jako jiným členům. Stanoví-li.

---

¹⁸⁴ Černý P. (2010): s. 51

¹⁸⁵ Srov. tamtéž

¹⁸⁶ §1 odst. 1 SdrObč

¹⁸⁷ Černý P. (2010): s. 16

¹⁸⁸ Srov. tamtéž

¹⁸⁹ Černý P. (2010): s. 53

¹⁹⁰ Srov. tamtéž

¹⁹¹ §2 odst. 2 SdrObč

Podle nové právní úpravy, stanovy odlišné druhy členství, pak je ve stanovách potřeba stanovit i práva a povinnosti spojené s jednotlivými druhy členství.¹⁹²

4.1.2 Vznik členství

Současná právní úprava upravuje okamžik vzniku členství velmi benevolentně, i když jde o podstatnou náležitost, která později podstatně ovlivňuje fungování spolku jako celku. Moment vzniku členství ponechává na úpravě stanov. Zákonný text úpravu vzniku a zániku členství za podstatnou náležitost obecně nepovažuje, neboť při registraci výslovně nevyžaduje, aby byly dané vztahy v rámci stanov upraveny. To by *ad absurdum* mohlo vést k situaci, že by vzniklá právnická osoba, pokud by neupravovala vznik a zánik členství vůbec, neměla členskou základnu vůbec anebo by byla vůči přístupu nových členů uzavřena. Zároveň do současnosti neexistovaly zákonné normy, které by upravovaly proces vzniku členství platného pro všechny právnické osoby. Nelze jednoznačně vyvozovat, že členové přípravného výboru se po vzniku občanského sdružení stávají automaticky jeho členy, stejně jako není stanoveno, že se členové přípravného výboru stávají členy statutárního orgánu. Stejně tak není automaticky vyřešena otázka, zdali jsou členové statutárního orgánu zároveň členy občanského sdružení. To vše ponechává současná úprava na úpravě ve stanovách, ačkoliv jde o podstatné otázky, jejichž nedořešení má pro chod sdružení zásadní dopady.

Z obecné úpravy občanského zákoníku lze usuzovat, že členství v občanském sdružení je iniciováno obecně na základě dobrovolného projevu vůle, směřujícího ke vzniku členství v určitém spolku osobou, jež o členství usiluje.¹⁹³ Jedná se o zahájení procesu přijetí třetí osoby za člena spolku. Na druhou stranu je nutné, aby příslušný orgán sdružení rovněž projevil vůli směřující k přijetí žádosti o členství. Jak dovodila judikatura “*členství v občanském sdružení nemůže být založeno jednostranným prohlášením osoby bez dalšího aktu občanského sdružení, jehož má být členem.*“¹⁹⁴ Forma tohoto projevu vůle pak není předepsána a je tedy možné, aby vznikla na základě ústního projevu, i když lze s ohledem na pozdější prokazování rozhodného momentu doporučit formu písemnou.

V teorii se dovozuje, že členem sdružení se stává člen přípravného výboru automaticky.¹⁹⁵ S tímto názorem se neztotožňuji z několika důvodů. Projev vůle člena přípravného výboru k založení

---

¹⁹² §220 odst. 2 NOZ

¹⁹³ §223 odst. 1 NOZ

¹⁹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2002, sp. zn. 20 Cdo. 2641/2000

¹⁹⁵ Černý P. (2010): s. 54

občanského sdružení automaticky neznamená jeho projev vůle stát se členem daného sdružení i když lze a tuto skutečnost usuzovat. Navíc by tato skutečnost odporovala výše popsané zásadě, že členství nemůže být založeno jednostranným prohlášením žádající osoby, bez dalšího aktu občanského sdružení. Nový občanský zákoník tuto situaci nově upravil v případě ustavující chůze, kde výslovně vyjádřil, že osoby, jež podle stanov splňují předpoklad pro členství v daném spolku, se zapíší do listiny přítomných a platí právní fikce, že tyto osoby podaly řádnou přihlášku.¹⁹⁶ Avšak v tomto okamžiku ponechává zákon nově možnost volby osobě, jež se podílí na vzniku spolku, aby od přihlášky do spolku dobrovolně odstoupila v případě, že hlasovala proti přijetí návrhu stanov. Tato skutečnost se pak pro stvrzení zapíše do listiny přítomných, což osvědčí podpisy odstupujícího a toho, kdo záznam učinil.¹⁹⁷ Tímto jsou stanoveny jasné hranice mezi osobním substrátem nově zakládajícího spolku a budoucím členstvím spolku, jež zároveň rozdělují práva a povinnosti osob sdružených v předběžném spolku od práv a povinností členů spolku již vzniklého.

Za osobu, která není plně způsobilá k právním úkonům, je oprávněn tento právní úkon podat zákonný zástupce „ *neboť se každý právní úkon nezletilce hodnotí k jeho osobě, jeho rozumové vyspělosti a závažnosti tohoto právního úkonu.*“¹⁹⁸

Vznik členství může být, jak již bylo poznamenáno výše, vázáno i na splnění určitých nediskriminačních a přiměřených podmínek a je zcela na stanovách, zda – li ponechávají prostor pro rozrůstání členské základny naprosto volný nebo jej vyloučí úplně.

NOZ nově upravuje celou řadu vztahů, které současná úprava buď jen teoreticky předpokládala, nebo je ponechávala výlučně na úpravě ve stanovách. Předpokládalo se, že svoboda členství je svobodou osobní, z čehož plyne i nemožnost převodu členství.¹⁹⁹ Nově však zákon explicitně uvádí právní domněnku, která může tuto skutečnost vylučovat, jestliže tak stanoví. Nebude-li však stanoveno nic jiného, bude se členství ve spolku i nadále vázat na osobu člena a na právního nástupce přecházet nebude. Je však zřejmé, že bude existovat i možnost vázaného členství.

Dále jednoznačně stanoví, že o přijetí za člena rozhodne jeho nejvyšší orgán, avšak ponechává možnost dispozice tohoto práva delegovat na jiný orgán spolku prostřednictvím úpravy ve stanovách. V současné době žádné takovéto explicitní pravidlo neexistovalo, a pokud stanoví nic neurčovaly, pak bylo třeba vycházet z obecného pravidla, že nejvyšší orgán je příslušný ke všem otázkám, jestliže nevyhradil určitou pravomoc orgánu jinému. Paradoxně však je v současnosti sporné, pokud k této

---

¹⁹⁶ §223 NOZ

¹⁹⁷ §224 odst. 4 NOZ

¹⁹⁸ Černý P. (2010): s. 53

¹⁹⁹ Černý P. (2010): s. 55

otázce stanovy mlčí, který z orgánů občanského sdružení je orgánem nejvyšším, což by mělo být předmětem posouzení na základě jednotlivých pravomocí orgánů sdružení.

Stanovy rovněž mohou určit, zda-li se vznik popřípadě trvání členského práva váže na splatnost členského příspěvku a pokud ano, pak musí určit, který orgán je kompetentní k určení jeho výše, popřípadě jakým způsobem musí být uhrazen a jeho splatnost.²⁰⁰

Nová práva a povinnosti připisuje NOZ spolku a členům v případě evidence členů. Bude nutné stanovit, zda bude seznam členů zpřístupněn, popřípadě jakým způsobem bude docházet ke změnám v této evidenci. Jestliže se spolek rozhodne, že má být seznam členů veřejně zpřístupněn, bude nejprve vyžadován souhlas všech evidovaných členů, kteří v něm mají být zapsáni. Pokud tento souhlas spolek od každého jednotlivě neobdrží, musí být z uveřejněného seznamu patrné, že není úplný.²⁰¹ Nová úprava evidence rovněž přiznává všem členům (i bývalým) právo, aby na žádost obdržel výpis z evidence o své osobě. Dále pak může požadovat, aby byly tyto informace spolkem vymazány a aby o tom dostal, na náklady spolku, vyrozumění. Toto právo pak v případě smrti člena spolku náleží jeho pozůstalým.²⁰²

4.1.3 Práva členů

Práva a povinnosti členů spolku můžeme rozdělit na ty, které členům vyplývají přímo ze zákonné úpravy, poté na ty, které členům vyplývají ze stanov a vnitřních předpisů, popřípadě na jednotlivé konkrétní příkazy. Příkazy pak může příslušný orgán členům spolku udělovat konkrétně v souvislosti s výkonem činnosti spolku.

Mezi základní zákonná práva členů spolku patří práva samosprávná, tudíž práva podílet se na správě spolku. Jde o možnost se svým aktivním jednáním podílet na spolkové činnosti a spoluvytvářet vůli právnické osoby v otázkách, jež jim jsou zákonem nebo vnitřními předpisy propůjčeny. Právo na tvorbu vnitřní struktury podle vlastních potřeb spolku je jedním ze základních a specifických rysů právnických osob obecně, proto se jí budu věnovat podrobněji v kapitole o organizačních náležitostech spolku.

---

²⁰⁰ §235 NOZ.

²⁰¹ §263 odst. 1 a 3 NOZ

²⁰² §263 odst. 2 NOZ

Členové spolku mají rovněž právo, aby výkon jejich práva nebyl bezdůvodně narušován z vnějšku, ať už osobami soukromými, orgány veřejné moci nebo zevnitř rozhodnutím orgánu, který nutí členy sdružení jednat způsobem, který není v souladu se zákonem nebo stanovami. Proti takovému jednání je člen sdružení oprávněn se bránit ať už u orgánů spolku nebo u soudu (viz níže).

Členům spolku náleží konečně také obecné právo na kontrolu činnosti spolkových orgánů.²⁰³ Jako dílčí oprávnění je možné stanovit ve stanovách právo na informace člena vůči výkonným orgánům spolku přímo, jinak tato kontrola náleží především orgánu spolku, kterým bude členská schůze, nestanoví-li stanovy jinak.²⁰⁴

4.1.4 Povinnosti členů

Ustanovení § 233 odst. 2 NOZ stanovuje nově závaznost stanov pro členy spolku. Tato explicitní norma dodnes chyběla a závaznost stanov se dovozovala pouze v případech, kdy stanovy samy tuto závaznost výslovně určily. To mohlo mít neblahé důsledky při stanovení práv a povinností členům, neboť by jimi pak nebyli vázáni a povinnosti by nebylo možné vymáhat popřípadě sankcionovat.

Členům spolku zákon nově ukládá další významné povinnosti, a to především povinnost člena jednat vůči spolku loajálně a čestně. Tuto povinnost nelze zlehčovat, neboť ji lze vykládat velmi široce a bude záležet na konkrétních případech a soudní judikatuře, jak danou povinnost vymezí. Je jisté, že tato povinnost se bude vztahovat například na případy, kdy člen spolku nebo statutární orgán, půjde-li o osoby ustavené do čela orgánu zvenčí, poškodí jméno sdružení rozšiřováním nesprávných nebo nepravdivých informací. Na druhé straně však spolek nesmí své členy při stanovení práv a povinností bezdůvodně zvýhodňovat a musí šetřit jejich členská práva a oprávněné zájmy.²⁰⁵

Mezi základní povinnosti členů, jež mohou být členům uloženy na základě stanov, mohou být určité majetkové povinnosti, spojené nejčastěji s platbou členských příspěvků.²⁰⁶ Nicméně není vyloučeno stanovit i další majetkové povinnosti člena, jež se musejí vztahovat k účelu spolkové činnosti. Mezi takové povinnosti může být například stanovena nutnost obstarat si inventář nutný pro výkon umělecké činnosti. Pakliže je tento inventář ve vlastnictví spolku, bude nutné, aby se k němu člen choval s péčí řádného hospodáře, tedy aby věc maximálně šetřil a nepoškozoval.

---

²⁰³ § 249 odst. 1 NOZ

²⁰⁴ § 251 NOZ

²⁰⁵ § 212 NOZ

²⁰⁶ § 235 NOZ

Není dokonce vyloučeno, aby vnitřní předpisy ukládaly členům povinnost ve vztahu k jejich běžnému životu, jako například stanovit způsob oblékání, mluvy či chování na veřejnosti. Nicméně tyto povinnosti budou vždy omezeny pouze na případy, kdy by jednání člena mohlo být spojováno s činností právnické osoby.²⁰⁷

4.1.5 Sankce

Za nesplnění členských povinností je možné uložit členu sdružení sankce, které mohou být různého druhu. Avšak nejvyšší sankcí, kterou lze členu uložit je vyloučení ze spolku a i to je možné jen za určitých důvodů. Mezi další sankce kromě vyloučení lze sjednat omezení členských práv, finanční sankce nebo například zamezení přístupu na akce pořádané občanským sdružením.

4.1.6 Zánik členství

Zánik členství ve spolku se váže především na vystoupení člena ze spolku nebo jeho vyloučení rozhodnutím příslušného orgánu. Stanovy nebo zákon pak mohou dále vymezit další důvody, které vedou k jeho ztrátě.²⁰⁸

Vystoupení je projev vůle člena spolku nebýt již nadále jeho členem. Jde tedy o jednostranný právní úkon. Stejně jako u vzniku je možné, aby byly stanoveny určité přiměřené podmínky, jež je nutné splnit pro případ zániku členství, zejména s ohledem na to, aby nedošlo ke škodě spolku. Zároveň je ale nutné stanovit případné podmínky přiměřeně neboť členovi nesmí být v jeho vůli bráněno, aby nebyla porušena zásada dobrovolnosti členství.

Vyloučení člena ze spolku je zánik členství prostřednictvím rozhodnutí oprávněného orgánu spolku. Podle nové úpravy půjde o statutární orgán, pokud stanovy nedelegují tuto pravomoc na orgán jiný.²⁰⁹ Statutární orgán tak však nemůže učinit svévolně, nýbrž za dvou předpokladů. Za prvé v případě, že člen závažně porušil povinnost vyplývající z členství a zadruhé, že mu ke zjednání nápravy byla poskytnuta přiměřená lhůta a člen nápravu nezjednal. Výzvu k nápravě nebude potřeba uplatnit v momentě, kdy porušení povinnosti způsobí takový následek, jež nejde odčinit, nebo způsobil-li člen spolku zvláště závažnou újmu.²¹⁰

---

²⁰⁷ Černý P. (2010): s. 55

²⁰⁸ §237 NOZ.

²⁰⁹ §240 NOZ.

²¹⁰ §240 odst. 2 NOZ

Nově bude moci navrhnout vyloučení ze spolku kterýkoliv člen, který pro svá tvrzení bude muset uvést okolnosti osvědčující důvod pro jeho vyloučení. Na druhé straně je však členu, vůči němuž je návrh na vyloučení namířen, přiznáno právo se s návrhem na jeho vyloučení a jeho důvody seznámit a bude nutné mu poskytnut dostatečný prostor, před orgánem, který bude o jeho vyloučení rozhodovat, aby uvedl a doložil vše, co svědčí v jeho prospěch.²¹¹

Zatímco orgány občanského sdružení nemohou řešit spory mezi nečleny občanského sdružení bez rozhodčí doložky, která by příslušnost občanského sdružení pro rozhodnutí v tomto smyslu stanovila, není vyloučeno, aby spory mezi členy, nebo mezi členy a občanským sdružením v quasi-soudním řízení řešily ze zmocnění stanov příslušné orgány občanského sdružení.²¹² NOZ nově tuto problematiku upravuje, když stanovuje možnost vyloučeného člena, aby jeho vyloučení bylo přezkoumáno odvolacím orgánem spolku, kterým zákon dispozitivně ustanovuje rozhodčí komisi. Nicméně není vyloučen ani přezkum jiným než uvedeným orgánem. Lhůta, ve které bude možné opravný prostředek podat, je patnáctidenní a počíná běžet od chvíle doručení písemného rozhodnutí o vyloučení ze spolku, mezi podmínky tohoto právního úkonu bude patřit i písemná forma.²¹³ Tento odvolací orgán má povinnost zrušit rozhodnutí o zániku členství v případě, že odporuje zákonu nebo stanovám spolku. Toto rozhodnutí pak může zrušit i v jiných odůvodněných případech.

Nicméně tím nezaniká oprávnění člena domáhat se zrušení rozhodnutí u soudu²¹⁴, do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku.²¹⁵ Jestliže mu rozhodnutí o vyloučení nebylo doručeno, počíná běžet subjektivní lhůta tří měsíců, ve kterých může u soudu zrušení rozhodnutí namítat. Objektivně je toto právo ohraničeno lhůtou jednoho roku ode dne, kdy byl zánik jeho členství zapsán do seznamu členů. Jinak toto právo podléhá prekluzi.²¹⁶

Mezi další obecné způsoby zániku členství ve spolku patří:

- dohoda, tedy dvoustranný právní úkon mezi členem a spolkem
- pominutí členství vázaného na určitou právní skutečnost (uplynutí času, dosažení určitého cíle, splnění podmínky)
- smrtí, jako zvláštního druhu právní skutečnosti

---

²¹¹ §240 odst. 2 NOZ

²¹² Černý P. (2010): s. 75

²¹³ §241 odst. 1 NOZ

²¹⁴ §15 SdrObč

²¹⁵ §242 NOZ

²¹⁶ §242 NOZ

- zánikem právnické osoby obecně, ať už půjde o zánik bez právního nástupce, nebo se bude jednat o přeměny právnických osob (např. jedna z osob při splynutí, obě při sloučení nebo v případech rozštěpení.)²¹⁷
- nezaplacení členského příspěvku²¹⁸
- jiné důvody určené stanovami²¹⁹

4.2 Princip vnitřní autonomie

Princip vnitřní autonomie je založen na předpokladu, že státní moc je oddělena od politických stran, politických hnutí a jiných sdružení²²⁰. Oddělenost občanských sdružení se promítá v tom, že vznik občanského sdružení není vázán na povolení státu, ale občanské sdružení vzniká na základě registrace, jenž není rozhodnutím podle správního řádu.²²¹ NOZ princip autonomie posiluje v tom smyslu, že explicitně zavádí všechny principy vzniku právnických osob, od možnosti založit spolek bez nutnosti registrace u orgánu veřejné moci, až po nemožnost založit právnickou osobu jinak než zákonem. Oddělenost státu od spolků by se měla projevovat i v tom, že občanská sdružení (na rozdíl od příspěvkových organizací) nejsou finančně nijak napojená na státní rozpočet.²²² Tento argument však považuji za neudržitelný, neboť se nezřídka stává, že i občanská sdružení jsou napojena na veřejný rozpočet prostřednictvím grantové politiky státní, krajské nebo místní a to nikoliv krátkodobě.

Samosprávnost, jako jeden ze souvisejících projevů principu vnitřní autonomie, jež je pro spolky charakteristická, je uskutečňována prostřednictvím spolkových orgánů. Jde o souhrn vztahů, pravidel, které vedou k vnitřnímu uspořádání. Minimální organizační struktura, s ohledem na účel a činnost spolku, je předpokládána a ponechána výhradně na úpravě stanov.²²³

---

²¹⁷ §174 NOZ

²¹⁸ §235 ve spojení s §238 NOZ

²¹⁹ Černý P. (2010): s. 55

²²⁰ Čl. 20 odst. 4 LPS

²²¹ Černý P. (2010): s. 72

²²² Černý P. (2010): s. 73

²²³ §6 odst. 1 písm. d) SdrObč

4.2.1 Nejvyšší orgán spolku

„Jestliže mají být zřizovány orgány občanského sdružení, musí být stanoveno, kdo je členem občanského sdružení a za jakých podmínek se jim stává.“²²⁴ Proto musí být jasně uvedeno, kterým osobám náleží práva a povinnosti týkající se ustanovení spolkových orgánů.

Minimálně je předpokládán orgán, který bude plnit funkci statutárního orgánu. Který orgán se tak fakticky stane je na úpravě stanov občanského sdružení *“Členská schůze může být jediným orgánem občanského sdružení, avšak tato úprava bude praktická pouze u občanského sdružení s několika členy.”*²²⁵ Je nutno podotknout, že forma občanských sdružení, spolků většinou předpokládá širší členskou základnu, a proto se tento typ právnické osoby bude vyskytovat jen velmi zřídka. I NOZ tuto možnost pro právnické osoby s malým počtem členů zachovává, když předpokládá, že je statutární orgán prostřednictvím stanov ustaven zároveň i nejvyšším orgánem. Nastat však může i situace, kdy spolek nepředpokládal natolik širokou členskou a statutární orgán pro své množství členů nebude schopen plnit jeho funkci. Zákonná norma pak pro tento případ stanovuje, že pokud je statutární orgán ustanoven podle stanov zároveň i nejvyšším orgánem a není-li schopen vykonávat jeho působnost po dobu delší než jeden měsíc, pak má alespoň pětina členů spolku právo svolat shromáždění všech členů spolku, na které pak přechází působnost nejvyššího orgánu spolku. I tato úprava je však dispozitivní a dovoluje ve stanovách odchýlení od zákonné úpravy.²²⁶ Obecně se předpokládají spíše dva orgány. Jeden z nich tvoří vůli právnické osoby jako právní entity, druhý pak zastupuje tuto vůli směrem ke třetím osobám, první z nich bývá pravidelně nejvyšším orgánem spolku, druhá z nich statutárním orgánem.

Do působnosti nejvyššího orgánu náležejí zpravidla nejzásadnější pravomoci, týkající se činnosti a existence právnické osoby jako takové. Jde o orgán, jemuž, náleží určení hlavního zaměření činnosti spolku, jakož i rozhodovat o změně stanov. Může hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů, schvalovat výsledek hospodaření spolku, popřípadě rozhodovat o zániku existence spolku s likvidací nebo její přeměně. Volba členů statutárního popřípadě jiných orgánů také náleží do působnosti nejvyššího orgánu, čímž je vyjádřena určitá hierarchie ve vnitřním uspořádání spolku, jenž znázorňuje určitou odvozující se legitimitu od orgánu základního.²²⁷

---

²²⁴ Černý P. (2010): s. 83

²²⁵ Srov. tamtéž

²²⁶ § 274 odst. 2 NOZ

²²⁷ § 244 NOZ

Generální ustanovení o tom, který z orgánů vytváří vůli právnické osoby je na určení zákonem nebo stanovami.²²⁸ Podle mého názoru náleží toto oprávnění v pochybnostech nejvyššímu orgánu. Ten může určit, v jakém rozsahu za ni členové jiných volných orgánů mohou rozhodovat a v jakém rozsahu mohou zastupovat vůli spolku navenek, pokud takto není určeno přímo zákonnými normami.

4.2.2 Členská schůze

Jestliže neurčí stanovy jinak, je nejvyšším orgánem spolku členská schůze. Tu svolává k zasedání statutární orgán spolku nejméně jedenkrát do roka ve lhůtě určené stanovami.

Pozvánka na členskou schůzi musí obsahovat určité náležitosti, aby bylo zajištěno, že všichni členové byli dostatečně informováni o jejím svolání tak, aby se jí mohli zúčastnit. Měla by obsahovat především místo, čas a program zasedání. Není-li lhůta svolání stanovami určena, musí být členská schůze svolána nejméně třicet dní před jejím konáním, nicméně není vyloučena ani lhůta kratší. K tomu, aby se předešlo obstrukčním jednáním ze strany statutárního orgánu je nutno určit místo a čas konání členské schůze tak, aby co nejméně omezovaly možnost členů se ho zúčastnit.²²⁹

Nově bude moci ke svolání členské schůze podat podnět třetina členů spolku, nebo kontrolní orgán jako celek. Bude tedy primárně záležet na statutárním orgánu, v jakém termínu členskou schůzi svolá. Statutárnímu orgánu však absolutní volnost pro svolání členské schůze ponechána není, neboť je zde snaha zabránit jeho nečinnosti. Pokud tedy nedojde v průběhu třiceti dní od doručení podnětu ke svolání členské schůze k jejímu svolání, je oprávněn ten, kdo podnět podal, svolat zasedání členské schůze na náklady spolku sám.²³⁰ Členové a kontrolní orgán tak mohou převzít iniciativu v případě svolání členské schůze, čímž je posílen princip, že hlavní určování směru spolku jako právnické osoby mají v rukou jejich členové, nikoliv statutární orgán, který jejich vůli navenek převážně zastupuje. Pro svolání členské schůze třetinou členů spolku nebo kontrolním orgánem platí stejná pravidla jako pro svolání členské schůze statutárním orgánem až na jednu výjimku týkající se pořadu (program) jednání. Ten může být změněn jen se souhlasem toho, kdo jej svolal, tedy třetiny členské základny nebo kontrolního orgánu.²³¹

Členskou schůzi lze stejným způsobem, jakým byla svolána i odvolat nebo odložit. Stejně tak bude moci být odvolána nebo odložena členská schůze svolaná na návrh nebo se souhlasem toho, kdo

---

²²⁸ §151 NOZ

²²⁹ §249 odst. 3 NOZ

²³⁰ §248 odst. 2 NOZ

²³¹ §249 odst. 2 NOZ

dal ke svolání podnět. Pro oba případy je stanoveno pravidlo, že jestliže dojde k odvolání nebo odložení méně než týden před oznámeným datem zasedání členské schůze, vzniká členu spolku, který se dostaví na členskou schůzi podle pozvánky, nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů, jež mu vznikly v souvislosti s účastí na plánované členské schůzi.

Tvorba a projev vůle právnické osoby, je konstituována jinak než v případě závazkových právních vztahů a NOZ upravuje vznik vůle takovéto právnické osoby odlišně od principu smluvního. Ten stanoví, že vůli smluvní strany nelze měnit bez souhlasu spolukontrahenta.²³² To by však znamenalo naprosté ochromení rozhodovacího procesu právnické osoby, neboť by byla vyžadována prakticky absolutní shoda. Proto je zde zakotvena zásada jiná, tedy zásada demokratické tvorby vůle, vycházející z hlasování většiny. Spolek tedy přijímá usnesení většinou hlasů svých členů. Podstatné rovněž je, že potřebná většina členů pro hlasování musí být dána v době usnášení o konkrétní záležitosti. Díky tomu odpadnou pochybnosti, ke kterému momentu se k hlasu některého z členů nepřihlíží v případě, že ten zasedání členské schůze opustil. Tuto skutečnost, podle mého názoru, bude třeba vyznačit v zápise o konání členské schůze, aby nevznikaly nejasnosti ohledně počtů při jednotlivém hlasování a potvrzující zápis o průběhu členské schůze se tím nestal nesrozumitelný.

Jestliže ze stanov nevyplývá něco jiného, má každý člen jeden hlas. Stanovy mohou zakládat členství různého druhu, které může zakládat různá práva a povinnosti.²³³ V tom případě, je-li s určitým typem členství spojen pouze hlas poradní, se k tomuto hlasu nepřihlíží.²³⁴ Nicméně není vyloučeno, aby členové jednoho druhu členství disponovali i více hlasy (např. pokud jsou členy spolku právnické osoby nebo může být posílena váha hlasů právnických osob určitého typu atd.). Osoby ve stejném postavení by však měly mít rovná hlasovací práva tak, aby nedocházelo k jejich bezdůvodnému zvýhodňování nebo znevýhodňování.²³⁵

Nežádka se stává, že sice dojde k setkání členů za účelem uskutečnění členské schůze, nicméně z důvodů nepřítomnosti nadpoloviční většiny členů je členská schůze neusnášeníschopná. V tomto případě, zavádí NOZ institut náhradního zasedání členské schůze a stanovuje pro něj jasná pravidla. Pak je ten, kdo zasedání svolal (statutární orgán, třetina členů spolku, kontrolní orgán) oprávněn svolat náhradní schůzi ve lhůtě patnácti dnů od předchozího zasedání, nejpozději však do šesti týdnů ode dne, na který bylo zasedání členské schůze svoláno. O pozvánce obecně platí to, co bylo popsáno výše, až na to, že z ní musí jasně vyplývat, že jde o pozvánku k náhradnímu zasedání.²³⁶ Na náhradním zasedání může členská schůze jednat pouze o záležitostech zařazených na program

---

²³² §493 ObčZ

²³³ §220 odst. 2 NOZ

²³⁴ §252 odst. 3 NOZ

²³⁵ §212 odst. 1 věta druhá NOZ

²³⁶ § 257 odst. 1 NOZ

předchozího zasedání. Zákon už dopředu promýšlí případ, kdy dojde k druhému svolání členské schůze. V tuto chvíli bývá objektivně ohrožena tvorba vůle právnických osob, neboť je zřejmé, že členská základna nemusí být schopna se pravidelně setkávat. Ohrožení nastává zejména, pokud k setkání členů dochází pouze jednou ročně (povinnost zákonná) a mají být schváleny důležité dokumenty jako například účetní uzávěrka apod. V tomto momentě je faktická činnost spolku ohrožena, neboť nemůže dojít k vytvoření vůle, která je pro splnění zákonných povinností potřeba. Zákon tuto situaci pro spolky nově řeší tím způsobem, že usnesení na náhradním zasedání může spolek přijmout za účasti libovolného počtu členů. Na náhradním zasedání tudíž není nutné, aby byla přítomna nadpoloviční většina členů k jejímu usnášení. Obecný princip je tady oslaben s ohledem na jeho funkčnost a užitečnost v praktických záležitostech, to však nevylučuje, aby stanovy upravily následující situaci jiným způsobem.

a) Zasedání členské schůze

Orgán, který členskou schůzi svolal, je oprávněn členskou schůzi taktéž zahájit. Jeho povinností je nejdříve ověřit, zda je členská schůze schopná usnášet se, což je základním předpokladem pro další postup.²³⁷ Dále může svolatel postupovat dvěma způsoby a to, buď pokračovat v zasedání členské schůze v případě, že je členská schůze usnášeníschopná, anebo tuto schůzi rozpustit a řádnou pozvánkou členy spolku svolat na zasedání členské schůze náhradní.

V prvním případě je svolatel dále povinen zvolit předsedu zasedání. Tato osoba může být odlišná od osoby, která zasedání svolala, a výhody plynou zejména v tom smyslu, že tato osoba může být odborně způsobilá řídit pořad jednání podle nezbytné zákonné úpravy, popřípadě podle náležitostí vyplývajících ze stanov. Nicméně povinností to pro spolek není a všechny práva a povinnosti spolku vyplývají ze zákona tak, aby i menší a méně profesionální spolky organizaci průběhu zasedání členské schůze dobře zajistily. Osoba předsedy zasedání vede pořad jednání tak, jak byl ohlášen, ledaže se členská schůze usnese na předčasném ukončení.²³⁸ Pro pořad jednání je taktéž podstatné, že jeho ohlášením je definitivně stanovena jeho struktura a záležitosti, které na něj nebyly zařazeny, mohou být na pořad založeny jen se souhlasem všech členů spolku, oprávněných o ni na členské schůzi v dané době hlasovat.²³⁹ Zařazení nové záležitosti na pořad jednání je tedy relativně přísně uzavřeno, což má význam pro ochranu svolatele před obstrukčním jednáním ostatních orgánů nebo členů

---

²³⁷ §253 odst. 1 NOZ

²³⁸ §253 odst. 2 NOZ

²³⁹ §253 odst. 3 NOZ

v případě, že se na pořad jednání snaží zařazovat stále nové a nové záležitosti za účelem prodlužování nebo neprojednání otázek stanovených v programu.

Členská schůze může rovněž zajistit volbu dalších činovníků, na které může část svých pravomocí přenést. Jde o volbu činovníků nutných, jejichž činnost předpokládají stanovy spolku povinně, nicméně podle mého názoru je k přenosu drobných kompetencí pro účely zasedání členská schůze pravomocná vždy. Půjde například o volbu zapisovatele, na něhož přechází povinnost vytvořit zápis z valné hromady místo statutárního orgánu, což zákon sám předpokládá.²⁴⁰

Co se týče zápisu ze zasedání spolku, pak k jeho vyhotovení je povinen obecně řadě statutární orgán. Jestliže to není možné, čímž se mají namysli například situace, kdy členská schůze vzniká na základě nefunkčnosti statutárního orgánu jako nejvyššího orgánu, pak zápis vyhotoví ten, kdo schůzi předsedal, popřípadě ten, na koho byla pravomoc vyhotovit zápis delegována usnesením členská schůze.²⁴¹

Zápis z členské schůze je podle mého názoru specifický právní úkon, jímž nejen, že má informativní charakter o tom, co bylo na schůzi projednáváno tak, aby mněli nepřítomní členové možnost se s ním seznámit. Součástí zápisu mohou být usnesení o právech a povinnostech členů, jež nemají sílu stanov, nicméně mohou být pro členy stejně závazné. Pokud tedy rozhodnou členové spolku o povinnosti, která nově vyplývá ze zasedání členské schůze a nebude obsažena ve stanovách spolku, budou o ní muset nejdříve hlasovat a usnesením rozhodnout, zda-li se cítí být touto povinností vázáni. V tomto případě má zápis ze zasedání povahu právního úkonu, tedy specifického projevu vůle skupiny osob, kterým se zakládají, mění, nebo ruší práva a povinnosti členů spolku. Vedle formálních náležitostí, jež je třeba zachovat, jež vycházejí z §254 odst. 2 NOZ (kdo a jak zasedání svolal, kdy se konalo, kdo jej zahájil, kdo mu předsedal, jaké další činovníky členská schůze zvolila, jaká usnesení přijala) lze tedy doporučit, aby zápis ze zasedání obsahoval i náležitosti pro právní úkony obecně (včetně podpisů příslušných osob). Zápis musí být vyhotoven nejpozději do třiceti dnů od jejího ukončení.

Otázkou zůstává, kdy je vůle spolku účinná vůči ostatním členům, zdali již hlasováním na členském zasedání nebo až vyhotovením zápisu, který je zpřístupněn tak, aby se s ním mohli všichni seznámit. Tady bude pravděpodobně záležet na tom, v jakém okamžiku bude zápis ze zasedání vyhotoven. Pakliže bude vyhotoven současně s ukončením schůze, není důvod, aby usnesení, která jsou jeho obsahem, nebyla závazná současně s jeho vyhotovením. Pakliže bude zápis vyhotoven

---

²⁴⁰ §254 odst. 1 NOZ

²⁴¹ § 247 odst. 2 NOZ

později, bude závazný až ve chvíli, kdy dojde k jeho uveřejnění, což bude relevantní zejména pro případy, kdy se ustanovení spolkové vůle uskuteční prostřednictvím dílčích členských schůzí.²⁴²

Každý člen spolku má zároveň právo nahlížet do zápisu ze zasedání schůze v sídle spolku, nicméně stanovy mohou určit zpřístupnění zápisů i jiný způsobem (např. uveřejněním na webových stránkách spolku).

b) Ochrana před rozhodnutím orgánu spolku

Právo členů spolku nahlížet do zápisů ze zasedání členské schůze má význam především ve chvíli, kdy se určitá osoba domáhá neplatnosti rozhodnutí spolku obsažené v zápise členské schůze, popřípadě neplatnosti rozhodnutí jiného spolkového orgánu pro jeho nezákonnost nebo rozpor se stanovami spolku.

Aktivní legitimaci bude mít v tomto případě kromě člena spolku i osoba, která na tom má zájem hodný právní ochrany, ne pouze člen spolku jak uváděla současná právní úprava.²⁴³ Bude úkolem soudů, aby okruh těchto osob v judikatuře vymezil, podle mého názoru ale bude moci být v tomto ohledu aktivně legitimována i organizační jednotka (pobočný spolek), který tuto možnost do současné doby neměl.²⁴⁴ Bude se tak moci bránit proti rozhodnutím orgánů hlavního spolku, která by popřípadě mohla poškozovat zájmy spolku jako celku.

Nezákonností, popřípadě rozporem se stanovami bude „rozhodnutí orgánu občanského sdružení, které nejenže bude v přímém rozporu s právními normami, ale i takové, které je bude obcházet.“²⁴⁵ Na mysli se však mají nejen normy upravující vztahy spolkového práva, ale i další právní předpisy mající právní sílu zákona. Mezi hodnotící kritéria, jimiž je vysloven zákonný soulad nebo nesoulad budou, stejně jako dosud, patřit i mravní principy.²⁴⁶ K tomu míří i nové ustanovení NOZ, které počítá s právní domněnkou, při kterém se na usnesení členské schůze nebo jiného orgánu hledí, jako by nebylo přijato, v případě, že odporuje dobrým mravům nebo mění stanovy takovým způsobem, že by jejich obsah odporoval donucujícím rozhodnutím zákona.²⁴⁷

---

²⁴² §255 NOZ

²⁴³ §15 odst. 1 SdrObč

²⁴⁴ Černý P. (2010): s. 161

²⁴⁵ Černý P. (2010): s. 162

²⁴⁶ § 39 ObčZ, podle kterého je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu a nově §547 NOZ ve kterém je stanoveno, že právní jednání musí obsahem a účelem odpovídat dobrým mravům i zákonu.

²⁴⁷ § 245 NOZ

V první instanci, pokud je tak stanovami určeno, je v této věci oprávněn rozhodnout orgán spolku, k tomu určený. Půjde tedy o vnitřní přezkum. Jestliže stanovy takový orgán ustavují, bude vždy nutné nejprve využít tento opravný prostředek. Kdyby k využití tohoto opravného prostředku nedošlo, je soud po právní moci usnesení o zastavení řízení věc postoupit příslušnému orgánu spolku.²⁴⁸

Jestli stanovy spolkový orgán, u nějž by došlo k přezkumu rozhodnutí orgánu spolku, nestanoví, jak je v těchto věcech (a tato možnost bude zachována i v NOZ) přímo příslušný okresní soud.

NOZ nově prodlužuje lhůty, v nichž je možné se oprávněně domáhat zrušení rozhodnutí, které odporuje zákonu nebo stanovám. Objektivní lhůta šesti měsíců bude prodloužena na jeden rok a subjektivní lhůta se prodlužuje z třiceti dní na tři měsíce od okamžiku, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl. Počátek subjektivní lhůty se neváže k doručení, nýbrž i k jiným formám sdělení, ze kterých bude informace o nezákonnosti rozhodnutí jasně vyplývat, čímž se dostane k aktivně legitimované osobě (ústní sdělení, text zápisu o usnesení členské schůze, text zápisu o rozhodnutí atd.).²⁴⁹

Soudu bude nově svěřena pravomoc samostatně posoudit, nakolik je zásah rozhodnutí orgánu do právního řádu protiprávní a bude mít možnost vyvažovat zájmy účastníků, jestli dojde k názoru, že porušení zákona nebo stanov nemělo závažné právní důsledky a vyslovení neplatnosti by nebylo v zájmu spolku. V těchto případech soud nezákonnost rozhodnutí spolku nevysloví. Jde tu o určitou proporcionalitu zájmů, se kterou bude možno pracovat při návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku. Podobně bude mít soud povinnost přihlížet k zájmům třetí osoby nabyté v dobré víře. Jestliže usoudí, že by zrušením rozhodnutí došlo k podstatnému zásahu do těchto práv, pak ani v tomto případě neplatnost rozhodnutí nevysloví.²⁵⁰

Zákon nově také stanoví sankce, bylo-li nezákonným rozhodnutím spolkového orgánu podstatně zasaženo do základních členských práv. Ten má pak právo na přiměřené zadostiučinění.²⁵¹ Toto právo však členu nenáleží, jestliže člen nenamítne nezákonnost rozhodnutí v objektivní lhůtě jednoho roku a subjektivní lhůtě tří měsíců podle §259 NOZ. Tímto pravidlem se řídí jak podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro nezákonnost tak i vyslovení neplatnosti s přihlédnutím k proporcionalitě zájmů podle §260 NOZ.

---

²⁴⁸ Černý P. (2010): s. 161

²⁴⁹ § 259 NOZ

²⁵⁰ § 260 NOZ

²⁵¹ §261 odst. 1 NOZ

4.2.3 Statutární orgán

1. Obecně

Statutární orgán je obecně pojat jako reprezentant právnické osoby. Pokud chápeme členskou schůzi jako orgán, který vytváří spolkovou vůli, pak je statutární orgán jejím vykonavatelem, tedy orgánem oprávněným na základě vůle spolku prezentovat ji a zastupovat vůči třetím osobám. Charakteristika tohoto orgánu tedy leží především v pravomoci vnější. Podle právní teorie jedná právnická osoba prostřednictvím statutárního orgánu osobně a přímo, což se ale s účinností NOZ změní (viz níže).²⁵²

Nesmíme ovšem zapomínat na další oprávnění, která statutárnímu orgánu z jeho postavení vyplývají a která lze výslovně považovat za pravomoci vnitřní. V obchodněprávním prostředí bývá tato pravomoc označována jako obchodní vedení a jde především o pravomoc organizovat a řídit činnost právnické osoby a zároveň dbát o stálé zajištění a celkový chod právnické osoby. Mezi dílčí pravomoci vnitřního charakteru, kterými tento orgán disponuje je oprávnění statutárního orgánu nakládat s majetkem právnické osoby, rozhodovat o vnitřní správě a delegovat určité pravomoci na jiné osoby.

Pro statutární orgán je podstatné ustanovení vnitřní vůle nejvyšším orgánem spolku, protože *„jednatelská činnost je jen projevem toho, o čem bylo již v rámci vnitřní působnosti statutárního orgánu rozhodnuto.“*²⁵³ Toto bylo převzato především z oblasti obchodního práva, kdy *„na rozhodnutí učiněné v rámci obchodního vedení společnosti navazuje jednání jménem společnosti, a to tam, kde k realizaci takového rozhodnutí je nutné právní jednání ve vztahu k třetím osobám.“*²⁵⁴

Jednání právnické osoby v sobě zahrnuje zejména oprávnění jednat právně, tudíž činit právní úkony, jimiž se zakládají, mění nebo zanikají práva a povinnosti ať už dovnitř nebo vně právnické osoby. Statutární orgán tedy má široké pravomoci činit právní úkony ve všech věcech, k nimž je právnická osoba jako taková způsobilá.

---

²⁵² Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 186

²⁵³ Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. (2006): s. 187

²⁵⁴ Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 461

Zároveň musí být jednání projeveno jménem právnické osoby, neboť následky právních úkonů se řídí zásadou, že se přičítají tomu, jehož jménem byly vysloveny.²⁵⁵ „*Jednání statutárního orgánu za právnické osoby není jednáním v zastoupení, ale osobním jednáním právnické osoby.*“²⁵⁶ Přímou tedy právnické osoby jednají prostřednictvím statutárního orgánu.²⁵⁷ Nový občanský zákoník se důsledněji přiklání k teorii fikce, a proto nepřipouští, aby právnická osoba (právní konstrukt) mohla jednat osobně. Vůle tohoto orgánu bude nahrazována vždy jen zprostředkovaně, prostřednictvím fyzických osob, proto bude možné jednat za právnickou osobu jen v zastoupení. To vychází ze zákonného textu §151NOZ, kde je výslovně uvedeno, že se stanoví, jakým způsobem právnické osoby „za ni“ rozhodují a „nahrazují“ její vůli.²⁵⁸ Myšlenka nového zákoníku je tedy taková, že právnická osoba nemá vlastní vůli, a proto musí být příslušným orgánem nahrazena. Proto také jednání za právnickou osobu vedená v dobré víře se této právnické osobě „přičítá“.²⁵⁹ Na druhou stranu právnickou osobu zavazuje i protiprávní čin, kterého se dopustil, při plnění svých úkolů člen voleného orgánu.²⁶⁰ V obou případech jde o projevy teorie fikce, při které se připisuje dobrá vůle nebo protiprávní čin fyzických osob přímo osobě právnické.

Pro současnou právní úpravu byl typický vysoký stupeň autonomie úpravy²⁶¹, protože žádný ze zvláštních zákonů týkajících se občanských sdružení výslovně nestanovil ani nepředvídal, který z ustavených orgánů je statutárním orgánem spolku a ponechával jeho určení ve stanovách až po jeho vzniku. Nově je určení statutárního orgánu podstatnou náležitostí stanov už při založení spolku, nicméně úprava spolkového práva, jeho účel a funkci dále vymezuje jen v některých ohledech. Na tuto problematiku se pravděpodobně použije obecná část „o orgánech právnické osoby“ (§151an. NOZ), která stanoví obecná pravidla pro ustanovení a rozhodování ve všech volených orgánech právnické osoby.²⁶² Do okruhu těchto vztahů bude spadat kromě statutárního orgánu i kontrolní komise, rozhodčí komise, popřípadě další orgány.²⁶³ Zvláštní pravidla pro zastupování právnické osoby navenek pak upraven v části o „jednání za právnickou osobu“ (§161 an. NOZ.) a můžeme říct, že zde se pohybujeme v úpravě, která je pro statutární orgán typickým znakem.

---

²⁵⁵ Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. (2006): s. 186

²⁵⁶ Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. (2006): s. 186

²⁵⁷ Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. (2006): s. 185

²⁵⁸ §151odst. 1 NOZ

²⁵⁹ §151 odst. 2 NOZ

²⁶⁰ §167 NOZ

²⁶¹ Telec I. (1998): s. 142

²⁶² §151 an. NOZ.

²⁶³ §243 NOZ

b) Způsobilost být členem voleného orgánu

Z právní teorie se dovozuje, že členem statutárního orgánu může být pouze fyzická osoba, ač tak není nikde explicitně vyjádřeno. Toto pravidlo posiluje především úprava NOZ, která požaduje určité vlastnosti fyzických osob, které jsou do orgánů právnických osob voleny. Že členem voleného orgánu může být pouze osoba fyzická, podporuje i ustanovení §154 NOZ, které jasně říká, že i kdyby členem voleného orgánu byla osoba právnická, je povinna zmocnit osobu fyzickou, aby ji v orgánu zastupovala, jinak ji zastupuje člen statutárního orgánu.

Člen voleného orgánu vykonává funkci osobně, avšak pro jednotlivé případy může zmocnit jiného člena stejného orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval.²⁶⁴

Dále pak je stanoveno, že osoba, která je do orgánu právnické osoby volena, jmenována nebo jinak povolána musí být plně svéprávná, což musí platit i pro zástupce právnické osoby, která je sama členem voleného orgánu jiné právnické osoby.²⁶⁵ Z pravidla, že členem volného orgánu může být pouze svéprávná osoba je povolena jedna výjimka a to za předpokladu, že hlavní činností spolku nespočívá v podnikání a zároveň týká-li se její činnost osob nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností (způsobilostí k právním úkonům). Pak je možné, aby se osoba, která není plně svéprávná, stala členem volného orgánu a podílela se na správě spolku. Rovněž se předpokládá, že půjde o orgán kolektivní, neboť se počítá s omezeností této osoby právně jednat, není tedy možné, aby taková osoba byla členem individuálního orgánu právnické osoby.

Určité problémy mohou nastat osobě, jež je členem voleného orgánu a ocitla se v úpadku. Této osobě nicméně není cesta do voleného orgánu už uzavřena jako v současnosti. Zákon reaguje na skutečnost, že ekonomické problémy nemusí být blokací pro výkon volené funkce, nicméně vyžaduje splnění určitých, i když relativně liberálních, podmínek. Subjektem oprávněným rozhodnout o závažnosti faktu, že se dotyčná osoba ocitla v úpadku, je dotčená právnická osoba. Osoba v úpadku má oznamovací povinnost, tuto skutečnost sdělit právnické osobě před jejím nástupem do funkce, nebo pokud k úpadku dojde během výkonu bez zbytečného odkladu, kdy se o této skutečnosti dozvěděla. To neplatí ve chvíli, kdy od ukončení insolvenčního řízení uplynuly tři roky. Nedostal-li člen oznamovací povinnosti, pak to pro něj může mít určité důsledky především v tom, že se může každý, kdo na tom osvědčí právní zájem, dovolávat jeho odvolání u soudu. Ani soud však nemůže dotyčného z funkce odvolat, jestliže orgán, který osobu do této funkce povolal, rozhodnul, aby i nadále ve funkci setrvala. Podmínkou však je, že se orgán o osvědčení úpadku člena voleného orgánu dozvěděl.

---

²⁶⁴ § 159 odst. 3 NOZ

²⁶⁵ § 152 odst. 2 NOZ

Jestliže je členem orgánu povolán ten, kdo k tomu není způsobilý, hledí se na jeho povolání do funkce jako by se nestalo. Podobně jsou upraveny i situace, kdy osoba způsobilost pro vykonávání funkce v průběhu jeho výkonu ztratí. Povinností dotyčné osoby je pak oznámit, že jeho funkce s danou událostí zanikla. V těchto případech pak zákon chrání třetí osoby, jež nabydou práva v dobré víře, čímž dojde k jejich lepší ochraně a tím na ně ztráta způsobilosti člena orgánu nebude mít vliv.²⁶⁶

Podstatné je stanovení povinnosti člena voleného orgánu jednat s péčí řádného hospodáře, tedy s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Jde o jednotný standard pro všechny právnické osoby. Ten kdo byl do funkce voleného zástupce zvolen a zjistil, že není schopen věci s péčí řádného hospodáře spravovat, protože mu třeba chybí potřebná pečlivost nebo odborné znalosti a nevyvodil-li z toho důsledky, pak je odpovědný vyvratitelnou právní domněnkou za nedbalost. Péče řádného hospodáře je i užší, než péče toho, který by jednal s věcí jako s vlastní, protože vlastník věci má i práva, která vedou k zániku předmětu vlastnictví, což dobrý hospodář nemůže při spravování cizí věci připustit. Pokud tedy osoba zjistí, že v rámci výkonu své funkce není schopna jednat s péčí řádného hospodáře, tak musí postupovat několika způsoby. Buď své jednání upraví tak, aby bylo v souladu se zásadami dobré správy, anebo z toho vyvodí osobní důsledky a z funkce voleného orgánu odstoupí, jinak riskuje nedbalostní jednání v případě vzniku škody. Jednou z dalších možností je také delegovat rozhodnutí na odborníka. Výkon funkce je sice výkonem osobním, avšak v případě potřeby je možné část výkonu funkce převést na specialistu, který může činnost spolku odborně zajistit. Statutární orgán má pak pouze dozorovou povinnost.²⁶⁷ To vše platí i pro vznik funkce, pokud ji dotyčná osoba přebírá a nemá k tomu dostatečné znalosti (jde případy tzv. „bílých koňů“ při převedení volené funkce statutárního orgánu na nekompetentní osobu aby se tím skutečný statutární orgán zprostil odpovědnosti). V ten okamžik vzniká civilněprávní delikt.

Jestliže škodu právnické osobě porušením povinnosti při výkonu funkce opravdu způsobil porušením povinnosti chovat se jako řádný hospodář, má pak povinnost tuto škodu nahradit. Jestliže ji nenahradí, ručí třetí osobě, která je věřitelem právnické osoby za dluh v rozsahu, v jakém nebyl dluh uhrazen. Věřitel však se pak na této osobě může hojit jen za předpokladu, že se plnění na právnické osobě nemohl domoci.²⁶⁸

---

²⁶⁶ §155 odst. 1 a 2 NOZ

²⁶⁷ §438 NOZ

²⁶⁸ §159 odst. 3 NOZ

c) Rozhodování voleného orgánu v případě vnitřní působnosti

Jakýkoliv volený orgán právnické osoby, včetně statutárního orgánu, bude nadále rozhodovat podle následujícího postupu ve všech věcech, souvisejících s otázkami jinými než s „jednáním za právnickou osobu“, neboť ty budou statutárnímu orgánu vyhrazeny výlučně.

Volený orgán právnické osoby může být tvořen jedním členem, popřípadě více členy, může být tedy individuální nebo kolektivní a nestanoví-li stanovy něco jiného pak na dobu pěti let.²⁶⁹ To platí stejně i pro statutární orgán spolku.²⁷⁰

V současné době bylo možné ve stanovách určit, zda-li v případě kolektivního statutárního orgánu mohou jeho členové jednat jednotlivě nebo musejí jednat společně, popřípadě zda za kolektivní statutární orgán jedná pouze jeho zvolený zástupce (předseda).²⁷¹ Nově bude platit, pakliže půjde o orgán kolektivní, bude schopen usnášet se ve vnitřních záležitostech za účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů přítomných. Výjimka bude platit pro orgán, u něhož je působnost jednotlivých členů rozdělena podle určitých oborů (jeden z nich bude mít na starost finance, další propagaci atd.). V tomto případě nebude nutné, aby se rozhodovalo o těchto záležitostech ve sboru. To nicméně nemění nic na faktu, že tyto osoby, ačkoliv budou jednat samostatně, mají povinnost dohledu nad správou věci právnické osoby.²⁷²

Rozhodnutí voleného orgánu nemusí mít písemnou podobu, nicméně zákon ji předpokládá tam, kdy bylo rozhodnutí přijato za neúčasti některého z členů, aby se mohl dozvědět o obsahu rozhodnutí, neboť na to bude mít nově právo. Zároveň se posiluje pozice osoby, která bude s rozhodnutím většiny nesouhlasit, protože na jeho žádost se bude muset jeho odlišný názor zaznamenat.²⁷³ Proto nelze než písemnou formu pro jednání orgánu doporučit.

Zakladatelské právní jednání, jímž jsou v případě spolku stanovy, může obecně pravidla pro usnášení modifikovat. Bude moci stanovit vyšší než nadpoloviční počet zúčastněných, nebo si stanovit pro přijetí ustanovení vyšší počet hlasů popřípadě jiný postup, kterým bude možné způsob rozhodování měnit. Také může určit, že v případě rovnosti hlasů bude rozhodovat hlas předsedajícího, což určitě přispěje k efektivitě fungování takového orgánu. (Například volený orgán je kolektivní povahy, složený ze tří členů. Jeden z členů chybí a druhá ze členů není zmocněn za něj rozhodovat.

---

²⁶⁹ §245 odst. 1 NOZ

²⁷⁰ §244 NOZ

²⁷¹ Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. (2006): s. 187

²⁷² § 156 NOZ

²⁷³ § 157 NOZ

Rozhodnutí může být učiněno hlasováním dvou členů, přičemž rozhodující bude hlas předsedy). Je možné povolit i jednání mimo „zasedání“ orgánu pod podmínkou jeho písemné formy, aby se s ním všechny osoby posléze mohly seznámit. Zasedáním se má pravděpodobně na mysli jednání v přítomnosti nebo i mezi nepřítomnými, svolané na základě informace o konání schůze. Volený orgán k tomu může využít i dosavadního vědecko-technického pokroku, díky němuž bude možné konat zasedání s využitím elektronických prostředků (videokonference apod.)²⁷⁴

d) Jednání za právnickou osobu

Stejně jako se dosud dovozovalo v právní teorii, bude statutárnímu orgánu náležet i nadále působnost směrem ke třetím osobám a nově půjde o oprávnění udělené statutárnímu orgánu zákonem výslovně. Jde o úpravu generální a pro statutární orgán typickou. K obsáhnutí tohoto tématu bude do budoucna nutné použít i pravidla určená pro zastoupení osob obecně (§ 436 an.) a aplikovat je s modifikacemi pro ostatní právnické osoby. Jelikož se jedná o předpisy obecné všem právnickým osobám, bude nutné dále působnost statutárního orgánu, s ohledem na jeho postavení v rámci hierarchie právnické osoby, vymezit negativně s ohledem na působnost orgánů jiných.

Ustanovení § 163 NOZ bude muset být vykládáno z hlediska a jeho systematického zařazení, jinak by mohl vzniknout dojem, že je statutární orgán generálně zmocněn pro všechny úkony at' už vnější nebo vnitřní, čímž by se de facto veškerá moc odvozovala od tohoto orgánu. Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve vztahu ke třetím osobám ve všech záležitostech, pakliže zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci ji nedeleguje na jiný orgán.

Ustanovení § 162 NOZ je pak potřeba vykládat v tom smyslu, že pro třetí osobu, která stojí vně právnické osoby je rozhodné pouze to, jak právnická osoba jedná navenek prostřednictvím určeného orgánu, který je k tomu účelu zapsán ve veřejném rejstříku. Nelze se dovolávat skutečnosti, že k zastupování navenek právnická osoba nepřijala interní usnesení, že usnesení bylo stíženo vadou nebo že člen orgánu usnesení porušil.²⁷⁵ Některé kroky bylo do současnosti nutné schválit interně, a pokud k tomuto schválení nedošlo, byl tak právní úkon statutárního orgánu vůči třetí osobě neplatný.²⁷⁶ NOZ tím říká, že vnitřní usnesení jsou vnitřním problémem právnické osoby a nemají vlivu na jednání statutárního orgánu navenek, za který odpovídá pouze statutární orgán.

---

²⁷⁴ § 158 NOZ

²⁷⁵ § 162 NOZ

²⁷⁶ § 196a ObchZ

Je-li statutární orgán orgánem kolektivním, pak má pravomoc jednat navenek každý člen samostatně, pakliže zakladatelské jednání nestanoví striktnější pravidlo. Můžou být také stanoveny konkrétní případy, ve kterých statutární orgán musí jednat společně. Potom může jeden z jejich členů zastoupit statutární orgán jen na základě společného zmocnění.²⁷⁷

Ze systematiky NOZ lze vyvodit zvláštní vnější vztah právnické osoby k zaměstnanci. Nejde tedy o vnitřní úpravu poměrů, jak by se mohlo zdát, ale vyjadřuje se tím podřízenost zaměstnance vůči právnické osobě prostřednictvím orgánu, který je oprávněn vůči právnické osobě zastupovat. Tím je stanovena jasná hierarchie a poslušnost v případě odpovědnosti. Obecně tuto pravomoc bude vykonávat předseda statutárního orgánu, jinak jeden z pověřených členů.²⁷⁸

Právnickou osobu mohou zastupovat v obvyklém rozsahu i její zaměstnanci nebo členové, popřípadě členové jiného orgánu nezapsaného ve veřejném rejstříku. Na pojem “rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti“ je nutné nahlížet tak, že rozsah oprávnění zastupovat právnickou osobu zaměstnancem, bude mít takové důsledky, jak se jeví navenek. Pokud je například zaměstnanec pro účely právnické osoby označován jako ředitel, a jeho označení je navenek silné, může vzniknout důvodná pochybnost o rozsahu jeho zastupitelského oprávnění, neboť může vzniknout dojem, že jde přímo o statutární orgán samotný oprávněný jednat ve všech záležitostech a může tak lehce dojít k překročení zastupitelského oprávnění, z čehož může vzniknout škoda. Pro tento případ má ten, kdo právnickou osobu zastupuje vždy povinnost dát najevo, co ho k zastupování opravňuje (listina, výpis z rejstříku atd.) pakliže není zapsán do veřejného rejstříku.²⁷⁹ Exces z jednatelského oprávnění taky nemůže vzniknout, jestliže omezení zástupčího vnitřním předpisem muselo být třetí osobě v době jednání známo.²⁸⁰

Další novinkou je možnost kooptování členů statutárního orgánu v případě, že statutární orgán nemá dostatečný počet členů (případ smrti několika členů například při autonehodě). V rámci zachování schopnosti jednat navenek může zbytek členů voleného orgánu, tedy i statutárního orgánu, dojménovat buď soud, nebo členové voleného orgánu sami do doby, než dojde k jejich řádnému zvolení.²⁸¹ Další možností je ustanovení opatrovníka. Problémem je, že jde o opatrovníka hmotněprávního, kterého navrhl někdo jiný než právnická osoba (soud) a ten nemusí jednat podle

---

²⁷⁷ §164 NOZ

²⁷⁸ §164 odst. 3 NOZ

²⁷⁹ §161 a §162 NOZ

²⁸⁰ §166 odst. 2 NOZ

²⁸¹ §245 Odst. 2 NOZ

zájmů právnické osoby a tvoří vůli právnické osoby přímo. Navíc není stanoven postup, jakým způsobem se pak opatrovník odvolává.²⁸²

---

²⁸² §165 NOZ

5. Finanční náležitosti spolkové činnosti

5.1 Majetková samostatnost

Majetková samostatnost je základním znakem právnických osob a je rovněž odvozena od vzniku právní osobnosti, neboť tento znak vyplývá z pojmů spolkové autonomie a samosprávy a je přímo jejich výrazem.

Právní osobnost poskytuje určité výhody, plynoucí zejména z majetkové oddělenosti členů od právnické osoby, jež za dluhy spolku neručí.²⁸³ Výhody oddělenosti vyplývají přímo osobám fyzickým, jejichž cílem není zájem podílet se primárně svým majetkem na fungování spolku.²⁸⁴ Úprava majetkových vztahů je předmětem úpravy poměrů mezi osobami, které spojují stejný účel nebo cíl vždy a neztotožňují se s názorem, že existují právnické osoby, pro které majetková oddělenost není typickým znakem, nebo se pro danou právnickou osobu dokonce nepředpokládají, resp. zůstávají znakem zcela okrajovým.²⁸⁵

Jde o projev teorie fikce, kdy cílem je zaručit právní jistotu a transparentnost majetkových vztahů vůči třetím osobám, nebo mezi členy právnické osoby navzájem. Typická je oddělenost majetkového principu od jejich členské základny,²⁸⁶ ten je prozatím spíše dovozován právní teorií.

“Občanská sdružení jako důležitá součást občanské společnosti jsou programově zaměřena na její rozvoj, nikoliv na množení finančních prostředků svých členů.”²⁸⁷ Pojmovým znakem občanských sdružení, spolků, totiž je právě jejich směřování mimo ekonomické, politické nebo náboženské oblasti, i když i ty se často mohou stát částečnými cíli činnosti občanského sdružení. §1 odst. 3 písm. b) tedy *„nelze vykládat jako zákaz výdělečné činnosti spolků, nýbrž jako negativní vymezení spolčovacích (zakladatelských) účelů“.*²⁸⁸

---

²⁸³ §215 odst. 2 NOZ

²⁸⁴ §215 odst. 2 NOZ

²⁸⁵ Hurdík J. (2000): s. 48

²⁸⁶ V německém právu tzv. Trennungsprinzip- princip oddělenosti kauzálních právních úkonů od právních úkonů dispozičních.(v právu právnických osob se projevuje odděleností právnické osoby od jejich členů)

²⁸⁷ Černý P. (2010): s. 23

²⁸⁸ Telec I. (1998): s. 167

Někdy se formy právnických osob, jejichž cílem není primárně dosažení zisku, nesprávně nazývají neziskové organizace, což vytváří dojem, že takovéto právnické osoby nepočítají s hospodářskou aktivitou vůbec. Důvody, proč je tento pojem obecně zastřen vycházejí z nepřesného překladu synonymních výrazů „nonprofit“ nebo „non-for-profit“ kdy předložka „non“ by měla být překládána spíše jako „jiný než“ než jako zápor ziskovosti.²⁸⁹ Neziskovost tak v právním smyslu spočívá v tom, že právnické osoba je založena „za jiným účelem než dosažení zisku“.²⁹⁰ V německém právu se pro tento typ spolku vyvinul pojem „Idealverein“, jehož účel je definován negativním vymezením a to tak, že „Idealverein“ je takový spolek, který není zřízen za hospodářským účelem.²⁹¹ V kontrastu s tímto stojí „wirtschaftlicher Verein“²⁹², tedy spolek založený za hospodářským účelem. Německá právní úprava je v tomto ohledu specifická v tom, že připouští, aby hlavní činnost spolku spočívala v hospodářské činnosti.

5.2 Zisk

Zákon o sdružování výslovně vylučuje aplikaci zákona o sdružování v případech, kdy primárním cílem sdružování je dosažení zisku²⁹³. Zde je třeba rozdělit účel právnické osoby na několik možných cílů, z nichž jeden bude vždy hlavní a ten by měl být dominantní a ostatní, kterých může být několik, budou vedlejší.

Nepřípustné je, pokud hlavní účel občanského sdružení směřuje k dosažení zisku, nebo je-li tento účel jiným uvedeným zastírán. Pokud by hlavní činnost spolku mířila na výše uvedené působení dominantně, může to zakládat důvod pro zrušení občanského sdružení podle §8 odst. odst. 1 písm. a).

U občanských sdružení se tedy počítá s jejich hospodářskou aktivitou.²⁹⁴ Občanské sdružení může vykonávat činnosti, z nichž bude získávat finanční prostředky. Vymezení výdělečné činnosti je zpravidla také jen nepřímé.

Zprvce půjde o jinou výdělečnou činnost než podnikání, neboť půjde o činnost podobnou podnikání, při níž osoba nemusí být zapsána v obchodním rejstříku, protože tak není zákonem

---

²⁸⁹ Telec I. (1998): s. 30

²⁹⁰ Telec I. (1998): s. 31

²⁹¹ OTTO, Dirk-Ulrich- STÖBER, K. *Handbuch zum Vereinsrecht*. 10., neu bearb. Aufl. Köln: O. Schmidt, 2012, s. 36

²⁹² §22 BGB

²⁹³ §1 odst. 2 písm. b) SdrObč

²⁹⁴ § 6 odst. 2 písm. f) SdrObč

stanoveno. Půjde například o pronájem nemovitostí, která se nezřídka týká spolků nebo sportovních klubů, mezi další příjmy spolků budou patřit dary, příjmy z členských příspěvků, veřejných sbírek apod.²⁹⁵

Nesouhlasím s tezí, že za obcházení zákona se považuje případ, kdy je účelem sdružení pořádání výdělečných akcí, i kdyby bylo stanoveno, že zisk se ponechává občanskému sdružení, pakliže by šlo o činnost doplňkovou.²⁹⁶ To by naprosto vyvracelo principy samosprávy a spolky by tak ztratily část svých příjmu nutných pro samotnou spolkovou činnost.

Nicméně není jasně vyloučeno, že tato vedlejší hospodářská činnost nemůže spočívat v podnikání, to se však z předpisů vyvozuje jen nepřímo z pojmů daňového práva.²⁹⁷

*„Za obcházení zákona a důvod k rozpuštění by bylo považováno, kdyby si členové na konci roku rozdělili zisk z hospodářské činnosti občanského sdružení, a tím obcházeli úpravu obchodních společností.“²⁹⁸ Neboť základním pojmem spolků, jako právnických osob odlišných od korporací obchodního práva je především „*neexistence práva na podíl na zisku na straně zúčastněných osob.*“²⁹⁹ Toto právo ale mají společníci akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, jež jsou založeny za jiným účelem než podnikáním. Nicméně tyto právnické osoby jsou definovány jako jiné právní definované primárně za účelem podnikání, čemuž odpovídají i jiná práva a povinnosti, které spolkovému právu poskytnuty nejsou.*

Nejasnost může spočívat ve vymezení pojmu vedlejší spolková činnost. Tato vedlejší činnost musí mít vždy podpůrný charakter k hlavní činnosti a nesmí být privilegována.³⁰⁰ Pokud vedlejší činnost spočívá v oblasti hospodářské činnosti spolku, lze mu rozumět tak, že příjmy získané touto činností můžeme doplňovat ztráty z hlavní činnosti, aby celkový výsledek byl na konci účetního období vyrovnaný. Ze způsobu daňového a finančního účetnictví můžeme vyvozovat, že z vedlejší činnosti bychom měli především dorovnávat ztráty z činnosti hlavní a nevytvářet hospodářské přebytky.

Důsledky to má takové, že na konci účetního období, pokud občanské sdružení vykazuje vyšší příjmy nad výdaji, a vzniká zisk, že je současná právní úprava nutí z nich vytvářet náklady, aby

---

²⁹⁵ Telec I. (1998): s. 168

²⁹⁶ Černý P. (2010): s. 24

²⁹⁷ Telec I. (1998): s. 170

²⁹⁸ Černý P. (2010): s. 24

²⁹⁹ Telec I. (1998): s. 32

³⁰⁰ OTTO, Dirk-Ulrich, STÖBER, K. *Handbuch zum Vereinsrecht*. 10., neu bearb. Aufl. Köln: O. Schmidt, 2012, s. 41

docílily vyrovnané bilance. To považuji za vysoce neefektivní, neboť zisk nikdy není natolik veliký, aby podporoval snahy spolku pořídit si svými náklady větší spolkový majetek. Taková právnická osoba si navíc není povinná vytvářet finanční rezervy, které by ji zajistily do následujících období a tento finanční majetek tak později použít. Navíc je formování rezerv pro spolky velmi omezenou záležitostí.³⁰¹ Nicméně se domnívám, že úpravou ve stanovách by bylo možné vytváření rezerv si částečně upravit a tím omezenou právní úpravu překlenout.

Dosažení zisku vzniklého za určité hospodářské období je z teoretického hlediska v současnosti jediným kritériem, poukazujícím na to, že osoba je činná v jiném účelu, než ke kterému byla založena, čímž se otevírá možnost jeho zrušení.

Jiné řešení nabízí možnost spolku vyčlenit hospodářskou činnost spolku právně i ekonomicky tím, že založí jinou právnickou osobu, jejíž účel je k tomu primárně určen (akciová společnost nebo společnost s ručením omezením). To však předpokládá podrobnější úpravu ve stanovách, neboť zákon nestanoví bližší omezení.³⁰² Takové omezení by mohlo spočívat především ve způsobu propojení těchto dvou osob a jejich cílů, povinnosti jejich vzájemné podpory, popřípadě stanovení pravidel pro využití zisku. Nutno dodat, že tyto právní formy předpokládají určité nároky při jejich vzniku a fungování a předpokládají určitou profesionalitu, popřípadě finanční prostředky, kterými však spolek málokdy disponuje s ohledem na jejich nevýdělečnou podstatu.

5.3 Rekodifikace

NOZ jasně stanoví, že hlavní činností spolku může být jen uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen, přičemž je explicitně vyloučeno podnikání.³⁰³

Povaha sporu se ale vede hlavně o činnost vedlejší. Zde NOZ předpokládá „explicitně“ i možnost vedlejší činnosti spolku spočívající v hospodářské aktivitě, která může spočívat jak v podnikání, tak i v jiné výdělečné činnosti.³⁰⁴ Jde tedy nově o výslovnou úpravu, která podnikání jako vedlejší činnost povoluje. Avšak účel této vedlejší činnosti musí být neustále v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využívání spolkového majetku.

---

³⁰¹ Vyhláška Ministerstva financí č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 63/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

³⁰² *Telec I.* (1998): s. 169

³⁰³ §217 odst. 1 NOZ

³⁰⁴ §217 odst. 2 NOZ

Pokud z takové činnosti vznikne zisk, pak jej lze použít pouze pro spolkovou činnost nebo na správu spolku.³⁰⁵ V tomto momentě se podle mého názoru otáčí dogma neziskovosti spolků jako právní formy. Zisk se zde předpokládá, také není důvodem ke zrušení spolku, nicméně aby se zabránilo obcházení zákona, bude účelově vázán k použití na spolkovou činnost nebo určen ke správě spolku, což může vést jak k dalšímu rozvoji a investic do spolkové činnosti, tak k jejich další profesionalizaci.

Stejně jako výše nebude možné zisk na konci účetního období rozdělit mezi členy spolku, avšak bude jej možno použít k úhradě zaměstnanců spolku, popřípadě na odměny jiných osoby, nebo jej kumulovat za účelem vytvoření většího spolkového majetku ať už movitého nebo nemovitého. Může se i stát, že zisk z hlavní činnosti bude značně převyšovat ztráty z hlavní činnosti. Ani pak by tato skutečnost neměla být pro spolek problémem, a pokud by i přesto došlo k přezkumu, zda nejde o zastřený účel právnické osoby, pak se domnívám, že hlavní účel spolku bude nutno posuzovat podle celkové zaměřenosti a činnosti spolku, nikoliv pouze z hodnocení míry dosaženého zisku.

---

³⁰⁵ § 217 odst. 3 NOZ

6. Závěr

Závěrem bych chtěl provést určitou syntézu předchozích kapitol. Předně je třeba podotknout, že práce daný problém nevyčerpává; jde o tak rozsáhlé téma, že by se zcela jistě dala napsat práce o několikanásobném počtu stran. To ale nebylo mým cílem, neboť ten byl ve vytvoření stručného přehledu a charakteristiky a dalších souvislostí občanských sdružení - spolků jako právní formy právnické osoby. Systematická pozornost nebyla věnována například některým identifikačním znakům spolků, dalším orgánům spolku a jejich zařazení do celkového kontextu, vzniku a způsobu tvorby vůle v některých konkrétních pravomocech a také zániku sdružení s likvidací. I tato témata by si jistě zasloužila komplexnější rozpracování.

V této práci jsem se pokusil popsat občanská sdružení (spolky) jako jednu ze základních forem právnické osoby s právní subjektivitou (právní osobností). Problematika právnických osob se v českém právním prostředí vyučuje spíše v souvislosti s obchodním právem a podle mého názoru se obecné typologii právnických osob nevěnuje dostatečná pozornost. To může souviset i s roztříštěnou, nesystematickou a nepřehlednou právní úpravou, která celkové pojetí právnických osob občanského práva znesnadňuje. Stejně tak nás mohou mást i pojmy, se kterými starý občanský zákoník pracuje, a jež jsou dědictvím předešlého režimu, neboť se od tradičních pojmenování, typických pro středoevropskou právní kulturu, odlišují a tím znesnadňují pochopit jejich skutečnou povahu.

Nová rekodifikace civilního práva navazuje na přerušenu právní tradici, přičemž reflektuje aktuální vývoj na poli právnických osob. Systematicky tuto oblast zařazuje do struktury nového občanského zákoníku a snaží se vyplnit místa, která doposud dělaly v praxi problémy. Zvláště úprava spolkového práva se jeví v kontextu nové právní úpravy jako oblast, která si už dlouho žádala kvalitnější zpracování.

Přednosti nové právní úpravy vidím především ve sjednocení postupu, při němž se spolky zakládají a vznikají. Tento proces byl až dosud poznamenán terminologickou nejasností a k jeho úplnému pochopení bylo potřeba výrazné interpretace, jak norem občanského práva, tak i norem zákona o sdružování. I přes to pak bylo možno naleznout několik postupů, jež lze vykládat jako legitimní, a které mohly vést k založení a vzniku spolku.

Důsledná realizace registračního principu, dlouho očekávané zavedení veřejného rejstříku a předání pravomoci rozhodnout o vzniku spolku do rukou nezávislého třetího (soudu) jistě přispěje k větší právní jistotě a transparentnosti nejen při založení a vzniku, ale také při zrušení a zániku spolků.

Rovněž nová právní úprava „jednání zakladatelů před vznikem spolku“ nebo možnost prohlásit spolek po vzniku za neplatný, zejména pro vady zakladatelského právního jednání v případech, kdy by jeho existence neměla vůbec vzniknout, se jeví jako výrazný legislativní posun.

Další předností nové civilněprávní úpravy je včlenění norem pro zánik spolku „bez majetkového vypořádání“ a s „likvidací“ do obecné části o právnických osobách tak, aby mohly být využity i v rámci spolkového práva a nemuselo se jejich použití z obchodního zákoníku vyvozovat pouze interpretací.

Nový občanský zákoník rovněž podrobněji upravuje oblasti, které předtím náležely výhradně do okruhu úpravy stanov jako zakladatelského právního úkonu. Rozsah autonomie, která byla spolku svěřena, byl až příliš velkorysý, neboť na druhou stranu zákon jasně nepožadoval určité náležitosti, které jsou z hlediska existence právnické osoby považovány jako zásadní prvek. Jde tak například o úpravu procesu proměny zakladatelů, popřípadě třetích osob stojících mimo právnickou osobu, v členy spolku, kterým náleží oprávnění a povinnosti vyplývající přímo ze stanov spolku, popřípadě z jiných rozhodnutí.

Základní úprava pravomocí členské schůze a ujasnění pravidel jejího průběhu posiluje postavení členů na členské schůzi. Členská schůze je pak konstitována jako orgán, který je generálně a primárně určen k tvorbě vůle spolku. Na druhou stranu jsou jasněji určena a vymezena pravidla působnosti a jednání ve vnitřních a vnějších pravomocech statutárního orgánu. Konečně nová právní úprava přináší změnu v pojetí hospodářské činnosti spolku a jeho ziskovosti. Současná úprava nedovoluje občanským sdružením generovat zisk. Tato skutečnost může být dokonce důvodem pro ukončení existence občanského sdružení. Hlavním důvodem bylo zamezit, aby tato právní forma nesuplovala účel jiných právních forem obchodního práva, které slouží k dosahování zisku přímo, čímž by docházelo k obcházení zákona. Toto pojetí ale nevyhovuje faktickému stavu, kdy současná právní úprava jen omezeně dovoluje spolku vytvářet si finanční rezervy, čímž velmi omezuje možnosti

finančního zajištění spolku a dalšího rozvoje jeho činnosti. Úprava nového občanského zákoníku se ziskem spolku výslovně počítá, dokonce dovoluje, aby vedlejší činnost spolku spočívala v podnikání. Aby tohoto nebylo zneužíváno, bude zisk napříště účelově vázán na použití správy spolku popřípadě k jeho dalšímu rozvoji.

7. Resümee

Zum Schluss möchte ich noch eine bestimmte Synthese der vorherigen Kapitel durchführen. Erstens ist es nötig zu erwähnen, dass diese Arbeit das gegebene Problem nicht erschöpft; es geht um so ein umfangreiches Thema, dass man sicher eine Arbeit von mehrfacher Seitenanzahl schreiben könnte. Mein Ziel bestand jedoch darin, eine Kurzübersicht, Charakteristik und andere Zusammenhänge der Vereine, bzw. Verbände als Rechtsformen einer Rechtsperson zu schaffen. Eine systematische Aufmerksamkeit wurde z. B. nicht einigen Identifikationsmerkmalen der Vereine gewidmet; die anderen Vereinsorgane und ihre Einordnung in den Gesamtkontext, die Entstehung und Art der Willensbildung in einigen konkreten Rechtskräften und auch die Vereinsauflösung mit der Liquidation würden eine komplexere Bearbeitung verdienen.

In dieser Arbeit versuchte ich die Vereine, bzw. Verbände als eine der Grundformen der Rechtsperson mit der Rechtsfähigkeit zu beschreiben. Die Problematik der Rechtspersonen wird an den tschechischen juristischen Fakultäten eher im Zusammenhang mit dem Zivilrecht unterrichtet und meiner Meinung nach wird der allgemeinen Typologie der Rechtspersonen mangelnde Aufmerksamkeit gewidmet. Das kann mit der zersplitterten, unsystematischen und unübersichtlichen Rechtsregelung zusammenhängen, die die gesamte Auffassung der Rechtspersonen des Zivilrechts erschwert. Genauso können uns die Begriffe irreführen, mit denen das alte Bürgerliche Gesetzbuch arbeitet und die als Erbe des alten Regimes anzusehen sind, weil sie sich von den traditionellen für die mitteleuropäische Rechtskultur typischen Bezeichnungen unterscheiden und ihren tatsächlichen Charakter damit zu begreifen erschweren.

Die neue Rekodifizierung des Zivilrechtes knüpft an die unterbrochene Rechtstradition an, wobei sie die aktuelle Entwicklung im Bereich der Rechtspersonen reflektiert. Sie ordnet diesen Bereich systematisch in die Struktur des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs und versucht die Stellen zu ergänzen, die bisher in der Praxis Probleme getan haben. Vor allem die Regelung des Vereinsrechtes scheint im Kontext der neuen Rechtsregelung als ein Gebiet, der schon länger eine hochwertigere Bearbeitung forderte.

Die Vorteile der neuen Rechtsregelung sehe ich vor allem in der Einigung des Verfahrens, bei dem die Vereine gegründet und aufgelöst werden. Dieser Prozess wurde

bisher durch die terminologische Unklarheit beeinflusst und zu seiner völligen Begreifung war eine starke Interpretation nötig, sowohl der Normen des Zivilrechtes, als auch der Normen des Vereinigungsrechts. Trotzdem war es dann möglich, einige Verfahrensweisen zu finden, die als legitim interpretiert werden können und die zur Gründung und Entstehung eines Vereines führen konnten.

Die folgerichtige Realisation des Registrationsprinzips, die längst erwartete Einführung des öffentlichen Registers und die Überreichung der Rechtskraft, die Entstehung eines Vereins zu beschließen, in die Hände eines unabhängigen Gerichts wird sicher zu einer größeren Rechtssicherheit und Transparenz beitragen, und zwar nicht nur bei der Gründung und Entstehung der Vereine, sondern auch bei ihrer Auflösung und ihrem Erlöschen.

Ebenfalls scheinen als deutliche legislative Verschiebungen die neue Rechtsregelung über die Handlung der Gründer vor der Entstehung des Vereins oder die Möglichkeit, den Verein nach seiner Entstehung für ungültig erklären, vor allem wegen der Fehler der rechtlichen Gründerhandlung in Fällen, wo es zu seiner Existenz gar nicht kommen sollte.

Ein weiterer Vorteil der neuen Zivilrechtsregelung ist die Eingliederung der Normen für die Auflösung des Vereins „ohne Vermögensausgleich“ und mit der „Liquidierung“ in den allgemeinen Teil über Rechtspersonen so, dass sie im Rahmen des Vereinsrechtes verwendet werden können und dass ihre Verwendung nicht nur durch eine Interpretation aus dem Geschäftsgesetzbuch abgeleitet werden muss.

Das neue Bürgerliche Gesetzbuch bearbeitet ebenfalls Bereiche, die vorher ausschließlich in den Bereich der Satzungsregelung als Gründerrechtshandlung gehört haben. Der Umfang der Autonomie, die dem Verein anvertraut wurde, war zu großzügig, denn andererseits verlangte das Gesetz nicht bestimmte Erfordernisse, die aus dem Gesichtspunkt der Existenz der Rechtsperson als ein grundsätzliches Element betrachtet werden. Es geht zum Beispiel um die Prozessregelung der Verwandlung der Gründer, bzw. der dritten Personen, die außer der Rechtsperson stehen, in Vereinsmitglieder, denen die Befugnisse und Pflichten zugehören, die direkt aus der Vereinssatzung, bzw. aus Beschlüssen anderer Organe hervorgehen.

Die Grundregelung der Rechtskräfte der Mitgliederversammlung und die Klarstellung ihres Verlaufs verstärkt die Stellung der Mitglieder an der Mitgliederversammlung. Die

Mitgliederversammlung ist dann als ein Organ konstituiert, das generell und primär zur Willensbildung des Vereins bestimmt ist. Andererseits sind deutlicher die Regeln des Zuständigkeitsbereichs und der Handlung in den inneren und äußeren Rechtskräften des statutarischen Organs bestimmt und begrenzt.

Schließlich bringt die neue Rechtsregelung eine Veränderung in der Auffassung der Wirtschaftstätigkeit des Vereins und seiner Rentabilität. Die gegenwärtige Regelung erlaubt den Bürgervereinen nicht, einen Gewinn zu generieren. Die Tatsache kann sogar der Grund für die Beendigung der Vereinsexistenz sein. Der Hauptgrund war es zu verhindern, dass diese Rechtsform die Funktion anderer Rechtsformen des Bürgerrechtes ersetzen könnte, die direkt zur Gewinnerzielung dienen, was zur Gesetzesumgehung führen würde. Diese Auffassung genügt jedoch nicht dem faktischen Stand, wo die gegenwärtige Rechtsregelung dem Verein nur beschränkt Finanzreserven erlaubt, womit sie die Möglichkeiten der Finanzsicherung des Vereins und der weiteren Entwicklung seiner Tätigkeit sehr beschränkt. Die Regelung des neuen Bürgerlichen Gesetzbuchs rechnet ausdrücklich mit dem Gewinn eines Vereines, sie erlaubt sogar, dass die Nebentätigkeit des Vereins auf dem Unternehmen beruht. Damit dies nicht missbraucht werden kann, wird der Gewinn in der Zukunft zweckmäßig an die Verwendung durch die Vereinsverwaltung, bzw. zu einer weiteren Entwicklung des Vereins gebunden.

8. Seznam použitých zkratk

BGB	Německý občanský zákoník; Bürgerliches Gesetzbuch
LPS	Listina základních práv a svobod, usnesení ČNR 1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
ObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník.
SdrObč	Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

9. Přehled pramenů

1. Bamberger, H.G., Roth, H., *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 1. Gesamtvezeichnung §1-610*. 1. Aufl. München: C. H. Beck, 2003, ISBN 3- 406-465-10-2
2. Černý, P. *Zákon o sdružování občanů: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 231 s. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-807-4003-288.
3. Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek J. a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-583-4
4. Eliáš, K., Pokorná, J., Dvořák, T. *Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-048-5
5. Hurdík, J. *Právnícké osoby: obecná právní charakteristika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 169 s. ISBN 80-210-2278-7.
6. Knapová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol. *Občanské právo hmotné I*, 4. vydání. Praha: ASPI, 2005, ISBN 80-7357-127-7
7. Klíma, K. *Ústavní právo*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004 ISBN 80-86473-90-2
8. Michalski, L., Funke, I., *Gesellschaftsrecht für Rechtswissenschaftler*, 3. Auflage, Bayreuth, 2012., Skripta k výuce obchodního práva na univerzitě v Bayreuthu
9. OTTO, Dirk-Ulrich, STÖBER K. *Handbuch zum Vereinsrecht*. 10. Aufl. Köln: O. Schmidt, 2012, ISBN: 978-3-504-40025-5
10. Švestka, J., Jehlička, O., Škárková, M., Spáčil, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN 80-717-9486-4.
11. Švestka, J., Spáčil, J., Šárková, M., Hulmák, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009 ISBN 978-80-7400-004-1.
12. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, ISBN: 8072730711
13. Telec, I. *Spolkové právo: komentář*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 1998, ISBN 80-717-9194-6.

Judikatura:

1. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR, ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. 7 As 29/2008-104
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. února 2001, sp. zn. 22 Cdo 985/2001
3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2002, sp. zn. 20 Cdo 2641/2000